

พัฒนาการวรรณกรรม

สมัยใหม่

บทนำ

ตั้งแต่ปี พ.ศ.2407 เป็นต้นมาประเทศกัมพูชาได้ตกเป็นรัฐในอารักขาของฝรั่งเศส ตรงกับรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวของไทย และรัชกาลสมเด็จพระนโรดมบรมรามเทวาวตารของกัมพูชา อย่างไรก็ตามการแทรกแซงการเมืองโดยฝรั่งเศสเริ่มต้นอย่างแท้จริงประมาณปี พ.ศ.2427 รัฐบาลฝรั่งเศสควบคุมกัมพูชาทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม และการศึกษา เช่น ตั้งข้าหลวงและข้าราชการฝรั่งเศสเข้ามาปกครองกัมพูชา มีการจัดพิมพ์ธนบัตรแบบใหม่ และเผยแพร่วัฒนธรรมตะวันตกภายในประเทศกัมพูชา นับตั้งแต่ตัวอักษร ภาษา ศิลปกรรม การแต่งกาย ฯลฯ

ต่อมาในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 1 ฝรั่งเศสได้เกณฑ์ชาวกัมพูชาไปรบจนเสียชีวิตไปเป็นจำนวนมาก เมื่อเศรษฐกิจทั่วโลกตกต่ำหลังสงครามโลก ชาวกัมพูชาก็ได้รับผลกระทบด้วย ทั้งสภาวะข้าวยากหามาแพงและการจัดเก็บภาษีของรัฐบาลฝรั่งเศส ทำให้เกิดความไม่พอใจในหมู่ชาวกัมพูชา โดยเฉพาะในกลุ่มปัญญาชนที่มีความรู้และได้ใช้วรรณกรรมเป็นส่วนหนึ่งในการต่อต้านฝรั่งเศสและปลุกใจให้รักชาติตามแนวคิดชาตินิยมจนถึง พ.ศ.2496 ฝรั่งเศสจึงยอมให้กัมพูชาเป็นประเทศเอกราช

ตั้งแต่กัมพูชาตกอยู่ภายใต้อาณานิคมฝรั่งเศส วรรณกรรมเขมรได้เข้าสู่สมัยใหม่ เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงทั้งที่เป็นผลมาจากการศึกษาแผนใหม่

การปรับเปลี่ยนวิถีในการเสพวรรณกรรมจากการฟังมาเป็นการอ่านพร้อมๆ กับความเจริญในด้านการพิมพ์ที่ทำให้วรรณกรรมไม่ได้จำกัดอยู่ในกลุ่มชนชั้นสูงเหมือนแต่ก่อน หากแต่ได้แพร่หลายเข้าสู่สังคมเขมรในระดับต่างๆ ได้มากขึ้น บทความเรื่องนี้จึงนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว รวมทั้งพัฒนาการวรรณกรรมในแต่ละยุคสมัยและกวีสำคัญเพื่อเป็นพื้นฐานความเข้าใจเกี่ยวกับวรรณกรรมเขมรสมัยใหม่ต่อไป

การพิมพ์กับการเปลี่ยนแปลงขนบการเสพวรรณกรรม

โรงพิมพ์เกิดขึ้นครั้งแรกที่อินโดจีนในกลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 โดยอำนาจของรัฐบาลอาณานิคม เพราะต้องการนำมาใช้ในการเผยแพร่เอกสารราชการต่างๆ ในอินโดจีน เป็นเวลาหลายทศวรรษที่โรงพิมพ์ตั้งอยู่ที่ฮานอยและไซ่ง่อนพิมพ์เอกสารภาษาฝรั่งเศสเกี่ยวกับข่าวสารของอินโดจีน โดยมีบางหน้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรู้ บทความของรัฐบาล และบทความต่างๆ เกี่ยวกับประเทศกัมพูชา

โรงพิมพ์เกิดขึ้นในประเทศกัมพูชาภายหลังประเทศเวียดนามเป็นเวลานาน โดยเริ่มมีโรงพิมพ์แห่งแรกในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 มีพิมพ์แต่อักษรโรมันเท่านั้น เพื่อพิมพ์ข่าวสารทางการเป็นภาษาฝรั่งเศสโดยรัฐบาลอาณานิคมฝรั่งเศส โรงพิมพ์เอกชนเพิ่งเกิดขึ้นในประเทศกัมพูชาภายหลังปี พ.ศ.2453 เท่านั้น¹

หรือคำสอนตาเมียะส์ ซึ่งพิมพ์เผยแพร่เมื่อปี พ.ศ.2451 ในกรุงพนมเปญโดยนายเลแกล (Adh. Leclère)⁴ ต่อมาในปี พ.ศ.2454 มีการออกหนังสือ “ราชกิจราชการ” เป็นภาษาเขมรตามหนังสือทางการของฝรั่งเศส⁵

นอกจากนี้ยังมีการพิมพ์ในประเทศฝรั่งเศส โดยเริ่มตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา โดยบาดหลวงเกดง (J. Guesdon) ได้สร้างตัวพิมพ์ อักษรเขมรและนำมาใช้ในการพิมพ์วรรณคดี ขนบธรรมเนียมและหนังสือคริสตศาสนาที่ร้าน ปลองนูรี (Plon-Nourrit) ซึ่งมีรายการว่าน่าวรรณคดี เขมรมาพิมพ์เป็นหนังสือหลายเรื่อง ได้แก่ กุญแจพิรุณมิติ (สพภูมิตุต) (ค.ศ.1901 และ 1902) ศาสนจักรตติ แสนถุณางพิรุณตบ (พทุธิแสน) (ค.ศ.1901) เพชฌมุฏ (ค.ศ.1902) ไททาด (ค.ศ.1902) นางากี (1902) วรวงส์ สุรวงส์ (ค.ศ. 1902) พระจันทโครพนางมุขลิน (มุจลินท์) (ค.ศ.1903) ปญญาสาสิริสา (บุญญาสาสิริสา) (ค.ศ.1905)⁶ นอกจากนี้ยังมีการพิมพ์พจนานุกรม ฝรั่งเศส-เขมร และ เขมร-ฝรั่งเศสอีกด้วย⁷

ก่อนปี พ.ศ.2463 การพิมพ์หนังสือภาษาเขมร เป็นไปด้วยความยากลำบาก เนื่องจากต้องขออนุญาต จากเสนาบดีเสียก่อน โดยเฉพาะวรรณคดีพุทธ ศาสนา ส่วนการพิมพ์วารสารมีความก้าวหน้า เนื่องจากมีการออกวารสารที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ชื่อ “กัมพูชสุรียา” ของพุทธศาสนบัณฑิตยในปี พ.ศ. 2469 เป็นวารสารรายเดือนซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการเผยแพร่วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และศาสนา⁸

วรรณคดีเขมรซึ่งพิมพ์อักษรเขมรครั้งแรก เป็นอักษรเขมรคัดลายมือ เนื่องจากในเวลานั้น ยังไม่มีการประดิษฐ์ตัวอักษรภาษาเขมรสำหรับพิมพ์ จึงต้องใช้ลายมือเขียนและพิมพ์แบบแกะพิมพ์ (Lithograph) ในหนังสือ Textes Khmers หนังสือเล่มนี้มีการแปลสังเขปเป็นภาษาฝรั่งเศสของไอโมนิเยร์ (E.Aymonier) พิมพ์ที่เมืองไซ่ง่อน ในปี พ.ศ.2421²

นอกจากนี้ยังมีการพิมพ์วรรณกรรมประเภท ศาสตราแลบงทั้งในลักษณะของตัวบทและเนื้อ เรื่องย่อ โดยมีคำแปลภาษาฝรั่งเศสพร้อมด้วย ภาพประกอบในหนังสือ Mission Pavie Indo-Chine 1879-1895, Etudes Diverses 1 Recherches sur la Littérature du Cambodge, du Laos et du Siam โดย ww ตีพิมพ์ที่กรุงปารีส เมื่อปี ค.ศ.1898 (พ.ศ.2441)³

วรรณกรรมเขมรเรื่องแรกที่พิมพ์ด้วยอักษร พิมพ์คือเรื่อง “บือนคำตาเมียะส์ (บณูฎาตามาส)”

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 25.

³ Auguste PAVIE. Mission Pavie Indo-Chine 1879-1895, Etudes Diverses 1 Recherches sur la Littérature du Cambodge, du Laos et du Siam. Paris: Ernest Leroux, 1898.

⁴ ฝั่ง หุก ฑี, บณูฎาตามาส (ภุณเพญ: บณุณคารองคร, 2007), หน้า 7.

⁵ ฝั่ง หุก ฑี, มาลีบทอกุสรสิลฎีแฆมรสตวตตสที่ 20, หน้า 24.

⁶ Judith M. Jacob, The Traditional Literature of Cambodia: A Preliminary Guide, p. 258.

⁷ ฝั่ง หุก ฑี, มาลีบทอกุสรสิลฎีแฆมรสตวตตสที่ 20, หน้า 25-26.

⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 27.

รวมถึงการตรวจสอบชำระและพิมพ์เผยแพร่วรรณคดี
เขมรอย่างเป็นทางการครั้งแรก ในภายหลังวารสารนี้
ยังมีหน้าสำหรับลงพิมพ์นวนิยายเป็นตอนๆ ด้วย

ต่อจากนั้นได้มีการพิมพ์วารสารต่างๆ
เกิดขึ้นด้วย เช่น วารสารสุกข์เขมร (วารสารเมืองเขมร
เริ่มตีพิมพ์ในปี พ.ศ.2470) วารสารราตรีโถงเสาร์
(วารสารราตรีโถงเสาร์ เริ่มตีพิมพ์ในปี พ.ศ.2478)
ส่วนหนังสือพิมพ์การเมืองเกิดขึ้นครั้งแรกโดยมี
จุดมุ่งหมายในการแข่งขันกับอำนาจฝรั่งเศสโดย
กลุ่มนักชาตินิยม คือ หนังสือพิมพ์นครวัด ซึ่งออก
เล่มแรกในเดือนธันวาคม พ.ศ.2479⁹

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการพิมพ์หนังสือใน
ประเทศกัมพูชาในช่วงเวลาที่ตกอยู่ภายใต้
การปกครองของอาณานิคมฝรั่งเศสมีขึ้นค่อนข้าง
ล่าช้า และค่อนข้างมีปัญหาเนื่องจากข้อจำกัดใน
การพิมพ์อันเนื่องมาจากการปกครองของฝรั่งเศส
หนังสือที่จะจัดพิมพ์ขึ้นต้องได้รับการตรวจสอบ
และอนุญาตจากรัฐเสียก่อน

ด้วยเหตุนี้วรรณคดีศาสตร์แปลงจึงไม่ได้มี
การจัดพิมพ์เผยแพร่อย่างแพร่หลาย จนกระทั่งมี
การออกวารสาร “กัมพูขสุริยา” ของพุทธศาสน
บัณฑิตย จึงเริ่มมีการตรวจสอบชำระวรรณคดี
โบราณของเขมร (รวมทั้งศาสตร์แปลง) แล้วนำมา
ลงพิมพ์เป็นตอนๆ ในวารสารกัมพูขสุริยาก่อนจะมี
การนำมาตีพิมพ์เป็นเล่มในภายหลัง

กลางพุทธศตวรรษที่ 25 ในประเทศกัมพูชาได้
มีการจัดตั้งสถาบันทางด้านวัฒนธรรมโดยการริเริ่ม
ของรัฐบาลอาณานิคมฝรั่งเศสเพื่อป้องกันไม่ให้
พระสงฆ์ชาวเขมรเดินทางไปศึกษาภาษาบาลีและ

พระพุทธศาสนาในกรุงเทพมหานคร อันเป็นความ
พยายามหนึ่งของฝรั่งเศสในการลดอิทธิพลทาง
วัฒนธรรมของไทยที่มีต่อกัมพูชาซึ่งสืบเนื่องมา
ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา โดยเฉพาะในสมัย
กรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นซึ่งมีพระสงฆ์กัมพูชา
จำนวนมากเดินทางเข้ามาศึกษาภาษาบาลีและ
พระธรรมวินัยในประเทศไทย เช่น พระมหาปานภิกษุ
ชาวกัมพูชาซึ่งได้เดินทางเข้ามาศึกษาภาษาบาลี
และพระธรรมวินัยในกรุงเทพฯ และได้ถวายตัวเป็น
ศิษย์พระวชิรญาณเถระ ซึ่งต่อมาได้ขึ้นครองราชย์
เป็นพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ภายหลัง
พระมหาปานได้เดินทางกลับจากกรุงเทพฯ เพื่อ
เผยแพร่ธรรมยุติกนิกายในกรุงกัมพูชา ภายหลัง
พระมหาปานได้สมณศักดิ์เป็นสมเด็จพระสุคนธาภิบัติ
สังฆนายกฝ่ายธรรมยุติกนิกายในกรุงกัมพูชา เป็นต้น¹⁰

ดังนั้นในปี พ.ศ. 2452 รัฐบาลจึงได้จัดตั้ง
โรงเรียนบาลี (สาลาบาลี) แห่งหนึ่งขึ้นที่เมืองเสียมเรียบ¹¹
แต่หลังจากนั้นสองปี ได้มีความเห็นว่าโรงเรียนบาลี
ในจังหวัดเสียมเรียบอยู่ห่างไกลจากศูนย์กลางของ
รัฐบาลจึงปิดโรงเรียนแห่งนี้ในวันที่ 6 มิถุนายน พ.ศ.
2454 โรงเรียนบาลี (สาลาบาลี) มีที่ตั้งถาวร ณ
กรุงพนมเปญ ภายใต้การดูแลของกระทรวงของ
รัฐบาลอาณานิคมและได้รับคำปรึกษาจากสำนัก
ฝรั่งเศสแห่งปลายบูรพทิศ¹² นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้ง
พุทธศาสนบัณฑิตยในกรุงพนมเปญ กัมพูชา
ในระยะแรกเริ่มเป็นการจัดตั้งหอสมุด ซึ่งเรียกว่า
“พระราชบรรณาลัย” ต่อมาเมืองานของ “พระราช
บรรณาลัย” ประสบความสำเร็จด้วยดี จึงมีการขยาย
งานรวมทั้งขอบเขตการดูแลรับผิดชอบ และเปลี่ยน
ชื่อเป็น “พุทธศาสนบัณฑิตย”

⁹ เรื่องเดียวกัน.

¹⁰ ประวัติสมเด็จพระสุคนธาภิบัติ (ปาน) โปรดดู กุรสวงพระบรมราชวงศ์, อภิพุทธราชประวัติพระมหากษัตริย์ สมุฏวงพระสงฆ์
(กรุงเทพฯ: กุรสวงพระบรมราชวงศ์, 2003), หน้า 119-121.

¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 30.

¹² เรื่องเดียวกัน.

พระราชบรรณालย์ ยุคแรกของการทำบัญชี รวบรวม ชำระ และพิมพ์วรรณคดีเบง

พระราชบรรณालย์ตั้งขึ้นโดยราชประกาศลงวันที่ 15 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2464 โดยเป็นความคิดริเริ่มของข้าหลวงใหญ่ฝรั่งเศส โดยเชื่อมโยงกับเอกสารสมัยอาณานิคมมีชื่อว่าเป็น “เขมรบรรณาลย์”¹³ มีที่ตั้งอยู่ที่ กรุงพนมเปญ ตามราชประกาศเลขที่ 2 ลงวันที่ 15 เดือนมกราคม พ.ศ.2468 หอสมุดนี้ได้เปลี่ยนชื่อใหม่ว่า “พระราชบรรณาลย์” พระราชบรรณาลย์กัมพูชาอยู่ภายใต้การอุปถัมภ์ของพระเจ้ากรุงกัมพูชาและเรลิดังชั้นสูงประจำกัมพูชาโดยมีนางสาวซูซานการ์เปอแลลส์* (Suzanne Karpels) สมาชิกสำนักฝรั่งเศสปลายบูรพทิศเป็นบรรณารักษ์ใหญ่

วัตถุประสงค์ในการตั้งพระราชบรรณาลย์ขึ้นก็เพื่อช่วยเหลือการศึกษาของพระสงฆ์ด้านโรงเรียนปริยัติชั้นสูง อย่างไรก็ตามการช่วยเหลือการศึกษาของพระสงฆ์แล้ว พระราชบรรณาลย์ยังมีหน้าที่ในการรวบรวม รักษา และพิมพ์เผยแพร่เอกสารที่เกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียมประเพณี และจดหมาย ซึ่งมีประโยชน์แก่ประเทศกัมพูชา¹⁴

การดำเนินงานของพระราชบรรณาลย์ในส่วนที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญต่อการศึกษาวรรณคดีประเภทศาสตราแลบงมากคือ การทำบัญชีเอกสารจากพระบรมราชวัง จากกระทรวงเสนาบดีทุกกรม จากต่างจังหวัด จากวัด (คัมภีร์ไบเบิล หนังสือหรือของต่างๆ ซึ่งมีประโยชน์ทางด้านศาสนา) และของซึ่งมีประโยชน์ทางด้านประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นเหตุ

ให้เริ่มมีการทำบัญชีคัมภีร์ไบเบิลตามวัดต่างๆ และมีการรวบรวมคัมภีร์ไบเบิล หรือหนังสือตัวเขียนเป็นภาษาบาลี ภาษาเขมร ภาษาฝรั่งเศสและภาษาอื่นๆ ที่นับถือพระพุทธศาสนาเถรวาท หนังสือพิมพ์เป็นภาษาบาลี ภาษาเขมร ภาษาของคนที่นับถือพระพุทธศาสนาเถรวาท แผนที่ไตรภูมิ ภาพวาด และรูปซึ่งเกี่ยวข้องกับประเทศกัมพูชา และศาสนา¹⁵

นอกจากนี้พระราชบรรณาลย์ยังมีแผนที่เป็นศูนย์การพิมพ์ รัพิมพ์ทั้งหนังสือศาสนา (ภาษาบาลีและบาลีเขมร) หนังสือนอกเหนือจากศาสนา (ภาษาเขมร) บัญชีเรื่องตำนานนิทาน หนังสืออธิบายวิชาการต่างๆ เรื่องพงศาวดาร หนังสือด้านการศึกษา พจนานุกรม (ภาษาบาลี- สันสกฤต-เขมร, เขมร-ฝรั่งเศส ฝรั่งเศส-เขมร) ภาพวาด (เกี่ยวกับเรื่องพระพุทธศาสนา และเรื่องอื่นๆ ที่สำคัญ) นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งศูนย์การคัดลอกใบลาน และบนกระดาดด้วย¹⁶ พระราชบรรณาลย์จึงเป็นหน่วยงานที่ส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบและมีการเผยแพร่งานออกไปได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

ต่อมาในปี พ.ศ.2469 พระราชบรรณาลย์เล็งเห็นถึงประโยชน์แก่ราชการ พระสงฆ์ และคนทั้งหลายซึ่งอยู่ห่างไกล พระราชบรรณาลย์จึงออกวารสาร “กัมพูชาสุริยา” ซึ่งออกเผยแพร่เดือนละครั้งวารสารกัมพูชาสุริยาตีพิมพ์เป็นภาษาเขมรและเป็นเวทีสำคัญแห่งหนึ่งของนักปราชญ์ด้านพระพุทธศาสนา วารสารนี้ไม่เพียงแต่พิมพ์เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาเท่านั้น แต่ยังมีการพิมพ์

¹³ ปรวตติตุงเขปพุทธศาสนนญชิตย (ภวน์เพญ: โรงพิมพ์ X7 Design Group, 2005), หน้า 13.

¹⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 14.

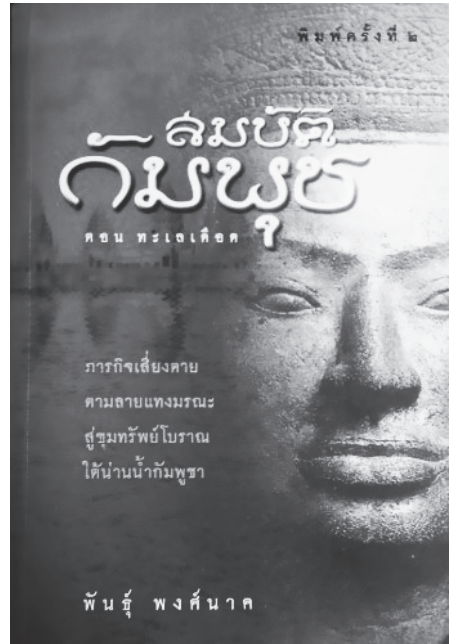
¹⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 14.

¹⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 15.

* ชื่อนี้สะกดตามจดหมายที่นางสาวซูซานการ์เปอแลลส์ บรรณารักษ์ใหญ่แห่งราชบรรณาลย์ กรุงกัมพูชา มีมาทูลสมเด็จพระดำรงราชานุภาพ ลงวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2470.

เผยแพร่วาทกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี ขนบธรรมเนียม ประวัติศาสตร์ และตำนานนิทานของเขมร พร้อมทั้ง ประวัติศาสตร์และวรรณคดีของประเทศอื่นด้วย¹⁷

อย่างไรก็ตาม เดวิด แชนด์เลอร์ มองว่าบทบาท การพิมพ์หนังสือของพุทธศาสนบัณฑิตยสถาน ถูกจำกัด อยู่ในกรอบของนิทานพื้นบ้าน คัมภีร์พุทธศาสนา และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับราชสำนักเท่านั้น เพราะแม้แต่ ประวัติศาสตร์พงศาวดารกัมพูชาที่ดีพิมพ์เป็นภาษา เขมรก็ยังไม่ปรากฏ¹⁸ แม้กระนั้นโรงเรียนบาลี ร่วมกับราชบรรณาลัยได้เก็บรวบรวมเอกสารซึ่ง รักษาไว้ตามวัดวาอารามต่างๆ นำมาคัดลอกเก็บ รักษาไว้เป็นเอกสารต่อไป¹⁹ จนทำให้สถาบันทั้งสองนี้กลายเป็นคลังความรู้ของกัมพูชาในเวลานั้น

พุทธศาสนบัณฑิตยกับการพิมพ์เผยแพร่ วรรณกรรมเขมร

พระราชบรรณาลัยได้เปลี่ยนฐานะเป็นวิทยาลัยสถานพุทธศาสนบัณฑิตยในวันที่ 25 มกราคม พ.ศ.2473 โดยมีนางสาวชัชชาน การ์เปอแลส เป็นผู้อำนวยการครั้งที่ 1 พุทธศาสนบัณฑิตยมีกรรมสำคัญ ได้แก่ กรมชุมนุมพระไตรปิฎกซึ่งได้แปลพระไตรปิฎก จากภาษาบาลีมาเป็นภาษาเขมร²⁰ นอกจากนี้ มีกรมชุมนุมขนบธรรมเนียมเขมร ซึ่งทำหน้าที่ในการเก็บรักษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียม ประเพณีเขมรและจัดพิมพ์เอกสารเกี่ยวกับประเพณี และพิธีบุญต่างๆ นอกจากพุทธศาสนบัณฑิตย จะได้ดำเนินงานในประเทศกัมพูชาแล้ว ต่อมา ยังได้มีการขยายไปยังประเทศลาว และโคชินจีน ในเวลาต่อมา

พุทธศาสนบัณฑิตยได้จัดพิมพ์เผยแพร่ หนังสือทั้งที่เป็นภาษาบาลีภาษาเขมรและภาษา ฝรั่งเศส จนถึงปี พ.ศ.2504 จำนวนกว่า 271 เรื่อง ซึ่งมีทั้งประเภทบาลี ประเภทธรรม ประเภทฉบับคำสอนต่างๆ²¹ ประเภทขนบธรรมเนียมประเพณี นอกจากนี้ยังมีวรรณคดีพุทธศาสนา วรรณคดี ประเภทแลบง นวนิยายสมัยใหม่ เรื่องอาหรับราตรี เรื่องสามก๊ก ประชุมนิทานตำนานเขมร 9 ภาค เป็นต้น²²

วรรณกรรมเขมรสมัยอาณานิคม

หลังจากประเทศกัมพูชาตกเป็นอาณานิคม ในปี ค.ศ.1864 จนถึงเวลาที่ได้รับเอกราช ค.ศ.1953 ช่วงระยะเวลาที่แอดมิเรลปีนี นักวรรณคดีเขมร จัดวรรณกรรมเขมรที่นิพนธ์ขึ้นในช่วงเวลานี้ว่า

¹⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 17.

¹⁸ เดวิด แชนด์เลอร์, ประวัติศาสตร์กัมพูชา, แปลโดยพรพนงาม เเงาธรรมสาร สดใส ชันติวรพงศ์ วงเดือน นาวาสัจจ (กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2540), หน้า 249.

¹⁹ สิง หุก ฑี, มาลีบทกฤษสิลป์แถมรสตวตสที่ 20, หน้า 30.

²⁰ ปุรวตติสงเขปพุทธศาสนบัณฑิตย, หน้า 23.

²¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 31.

“วรรณกรรมสมัยอาณานิคม” หรือ “วรรณกรรมสมัยอาณานิคม”²³ แม้ในทางการเมืองประเทศกัมพูชาจะขาดอำนาจในการปกครองประเทศ เพราะต้องอยู่ภายใต้อาณัติของฝรั่งเศส แต่ถือได้ว่าเป็นยุคสมัยแห่งการสร้างสรรคัวรรณกรรมเขมรได้ยุคหนึ่ง เพราะวรรณกรรมเขมรจำนวนมากได้นิพนธ์ขึ้นในสมัยนี้

วรรณกรรมเขมรในยุคนี้อาจเรียกได้ว่าเป็น “ยุคหัวเลี้ยวหัวต่อ” ของวรรณกรรมเขมร เพราะเป็นยุคที่เป็นช่วงที่วรรณกรรมเขมรส่วนหนึ่งยังคงรักษา “ขนบ” ในการประพันธ์ของวรรณกรรมเขมรได้เป็นอย่างดี แต่ก็มีวรรณกรรมเขมรอีกกลุ่มหนึ่งที่ได้รับอิทธิพลวรรณกรรมต่างชาติ (คือ จากฝรั่งเศสและไทย) โดยนักนิพนธ์ได้แหวกกรอบเดิมและแต่งวรรณกรรมเขมรในรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า “นวนิยาย” ที่น่าสนใจคือ กวีหลายคนแต่งทั้งวรรณกรรม “ขนบ” และวรรณกรรมสมัยใหม่

ความเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ทำให้การสร้างและการเสพงานวรรณกรรมเขมรแบบเก่าสิ้นสุดลง หากมีการสร้างและเสพงานวรรณกรรมเขมรสมัยใหม่เกิดขึ้นแทนคือ การเขียนวรรณกรรมร้อยแก้วแบบใหม่และการอ่านจากหนังสือฉบับพิมพ์แทนที่จะอ่านหรือฟังจากฉบับตัวเขียน

การพัฒนาการศึกษาโดยมีการเปิดโรงเรียนแบบใหม่ทำให้การศึกษาในระบบวัดสิ้นสุดลง การมีระบบการพิมพ์ทำให้การคัดลอกวรรณกรรมตัวเขียนสิ้นสุดลงและพร้อมๆ กับการเรียนแบบสมัยใหม่ จึงทำให้เกิดงานวรรณกรรมเขมรสมัยปัจจุบันคือการเขียนในรูปแบบ “นวนิยาย (ปรโลมโลก)”

นอกจากนี้ยังปรากฏว่ามีอิทธิพลไทยและฝรั่งเศสแทรกเข้าไปบ้าง โดยเฉพาะในการเขียนนวนิยายนั้น นักวิชาการชาวเขมร เชื่อว่าน่าจะได้รับอิทธิพลจากไทยและฝรั่งเศส เพราะนวนิยายในประเทศไทยมีการแต่งขึ้นก่อนที่จะเกิดการเขียนนวนิยายในประเทศกัมพูชาเป็นเวลานาน วรรณกรรมเขมรเรื่องสำคัญที่มีหลักฐานว่าแต่งขึ้นในสมัยนี้ได้แก่²⁴

1. มรณมาตา ผลงานของ พระธรรมบัญญัติ (อุก) แต่งเมื่อ ค.ศ.1877
2. โพธิวงศ์ ผลงานของ พระพรหมบรภัคดี แต่งเมื่อ ค.ศ.1881
3. เจ้ามาส ผลงานของ ชุนสนธรรพินิตย์ แต่งเมื่อ ค.ศ.1887
4. สรรพสิทธิ์ ผลงานของ หมื่นภักดีอักษร (ตน) แต่งเมื่อ ค.ศ.1899
5. สังข์ศิลป์ชัย ผลงานของ ออกญาวงศาธิบิต์ (อุก) แต่งเมื่อ ค.ศ.1882
6. พระลักษณวงศ์ ผลงานของ เจ้าอธิการวัดแพรกประณาด แต่งเมื่อ ค.ศ.1890
7. อัมเบงแบก ผลงานของ ออกญาสุตตันตปริชา (อินท์) แต่งเมื่อ ค.ศ.1889
8. นิราศนครวัด ผลงานของออกญาสุตตันตปริชา (อินท์) แต่งเมื่อ ค.ศ.1926
9. คติโลก ผลงานของออกญาสุตตันตปริชา (อินท์) แต่งเมื่อ ค.ศ.1920
10. พิมพ์พิลาป ผลงานของ นักสรี สิริทธิ์ แต่งเมื่อ ค.ศ.1920
11. พิมพ์นิพพาน ผลงานของออกญาวิบูล

²² สึง หุก ฑี, มาลีบทอภุสรสิลุป์แฆมรสตวตฺสที่ 20, หน้า 31- 32.

²³ อย่างไรก็ดี สึง หุก ฑี นักวรรณคดีเขมรในปัจจุบันจัดแบ่งยุคนี้รวมเข้าไว้ใน วรรณกรรมเขมรสมัยใหม่ (อุภุสรสาสุตรท่เนียบ) ปรอดดู สึง หุก ฑี, ทุภูรภาพ พุ เทา ไนอุภุสรสาสุตรแฆมร (ภาน์เพญ: บณฺณาการองคร, 2003), หน้า 123.

²⁴ ลี ฐามเตง, อุภุสรสาสุตรแฆมร (ภาน์เพญ: เสง-งวน-หวต, 2503), หน้า 163- 164.

ราชเสนา (นุ กน) แต่งเมื่อ ค.ศ.1920

12. เตียวเอก ผลงานของ ออกญาวิบุลราชเสนา (นุ กน) แต่งเมื่อ ค.ศ.1942

13. ปิศาจเสนาหา ผลงานของ ฤกษ์ แกม แต่งเมื่อ ค.ศ.1940

14. กุหลาบไพลิน ผลงานของ ฤกษ์ แกม แต่งเมื่อ ค.ศ.1936

15. น้ำทะเลสาบ ผลงานของ คิม หัก แต่งเมื่อ ค.ศ.1941

16. เสกโสมบัณฑิต ผลงานของ คิม หัก แต่งเมื่อ ค.ศ.1933

17. โสผาด ผลงานของริม คีน แต่งเมื่อ ค.ศ.1938

18. แกบริมทะเล ผลงานของ ไตว้จ๋ สึงหน แต่งเมื่อ ค.ศ.1942

19. มหาอภัพ ผลงานของ อูม ฮี แต่งเมื่อ ค.ศ.1946

20. เจ้าเกิดกุศล ผลงานของ นง ฌุม แต่งเมื่อ ค.ศ.1941

ลักษณะของวรรณกรรมเขมรสมัยใหม่ในช่วงแรกเน้นแก่นเรื่องไปที่การสะท้อนสภาพปัญหาสังคมของกัมพูชาในเวลานั้น เพราะนักประพันธ์ได้นำปัญหาในชีวิตจริงในสังคมออกมาตีแผ่ เช่นเรื่อง “สุผาด (โสผาด)” ของ ริม คีน ในปี พ.ศ. 2481 ซึ่งนำเสนอปัญหาจริงๆ ในสังคมมานำเสนอผ่านตัวละครเอกคือ “สุผาด (โสผาด)” โดยให้ตัวละครนี้ต้องทำการต่อสู้กับอุปสรรคทุกอย่างในชีวิตเพื่อให้หลุดพ้นจากการนอนคอยवासนา เป็นต้น

มีนวนิยายเขมรอีกเรื่องหนึ่งที่ถือเป็นเรื่องแรกๆ ของนวนิยายในเขมรคือเรื่อง “ทิกทนูเลสาบ (น้ำทะเลสาบ)” ของ คิม หัก (คิม หัก) ในปี พ.ศ. 2482 นอกจากนี้ยังมีนวนิยายที่เน้นแก่นเรื่องความรักชาติเป็นหลัก เช่น งานของ นุ หาจ ในเรื่อง “มาลาภูวงติดุด

(มาลาดวงจิต” หรือการเน้นถึงโคกนาฏกรรมของความรักที่เกิดจากชนชั้นวรรณะของสังคมเขมรสมัยใหม่ในงานเรื่อง “ผูกาสูรโพน (ดอกไม้เศร้า)”

นวนิยายเขมรที่มีชื่อเสียงที่แต่งในยุคเดียวกันนี้ได้แก่เรื่อง “กุหลาบไพลิน” ผลงานของ ฤกษ์ แกม ชาวเมืองพระตะบอง และได้เคยบวชเรียนอยู่ที่กรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ยังมีนักประพันธ์คนอื่นที่แต่งวรรณกรรมเขมรในยุคนี้ เช่น นางสิทธิ เช่นเรื่อง “คูสางมิตุดมินทูลสุตมิตุด (คูมิตรไม่ทรยศมิตร)” แต่งขึ้นในปี พ.ศ.2495 เป็นต้น นักเขียนคนสำคัญในสมัยอาณานิคมฝรั่งเศสได้แก่

ออกญาวิบุลราชเสนา (นุ กน)

ออกญาวิบุลราชเสนา นามเดิม นุ กน เกิดเมื่อปี พ.ศ.2417 (ค.ศ.1874) ที่ตำบลองค์โสม อำเภอตราด จังหวัดตราแก้ว บิดาชื่อ นู มารดาชื่อ อุก เมื่ออายุได้ 9 ปี บิดามารดาได้ให้ไปเรียนที่สำนักของพระอิน ษา ซึ่งจำพรรษาอยู่ที่วัดโตนด (องค์โสม)

เมื่ออายุได้ 14 ปี ท่านบวชเป็นสามเณรได้หนึ่งพรรษาแล้วสึกออกมา อายุได้ 17 ปี เข้าทำงานเป็นเสมียนเจ้าเมืองจังหวัดทวาย (ปัจจุบันอยู่ในเขตประเทศเวียดนาม)

ระหว่างปี พ.ศ.2434 นุ กน ได้เข้าทำงาน
ในกรมพระอัครราชมนตรี ในรัชกาลสมเด็จพระนโรดม
บรมราชาเทวารอดร ต่อจากนั้นได้เข้าทำงาน
ในกรมสุริโยภี ด้านคลังเงิน

ในปี พ.ศ.2445 นุ กน สอบได้สัญญาบัตร
ราชการจึงแต่งตั้งท่านเป็นเจ้าเมืองกำแพงเสียม และ
ได้โยกย้ายไปหลายจังหวัด

ด้วยเหตุที่ นุ กน มีความเชี่ยวชาญด้านกฎหมาย
ภายหลังท่านจึงได้เป็นจางวางศาลาลูกขุน และ
ศาลอุทธรณ์ เวลานั้นรัฐบาลอาณานิคมได้เชิญ
ท่านไปอบรมเกี่ยวกับระบบราชการที่ประเทศ
ฝรั่งเศสเป็นเวลา 9 เดือน เมื่อกลับมาท่านได้เป็น
ผู้ช่วยเสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ มีบรรดาศักดิ์
เป็นที่ ออกญาวิบูลราชเสนา

เมื่อเกษียณอายุราชการท่านนุ กน ได้พยายาม

เขียนหนังสือและแปลหนังสือสำคัญๆ จากภาษา
ต่างประเทศมาเป็นภาษาเขมร

ในปี พ.ศ.2468 ประเทศกัมพูชามีการเลือกตั้ง
ครั้งแรก เพื่อให้เกิดรัฐสภาสำหรับร่างรัฐธรรมนูญนั้น
ท่านได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรในมณฑลเกาะ
สุทิน จังหวัดกำแพงจาม²⁵

วรรณคดีที่ออกญาวิบูลราชเสนา (นุ กน) แต่ง
และแปลนั้นได้แก่

1. เรื่องพิมพ์านิพาน

2. เรื่องสามก๊ก (แปลจากฉบับเจ้าพระยา
พระคลัง (หน) ที่ราชบัณฑิตยสภาชำระเมื่อปี
พ.ศ.2471) เรื่องนี้พิมพ์เผยแพร่ครั้งแรกในวารสาร
“กัมพูชาสุริยา” ในปี พ.ศ.2491 เล่ม 2 โดยท่านได้
ชี้แจงว่าเรื่องนี้แบ่งเป็นบทมีทั้งหมด 78 บท แต่ไม่
ทราบว่าลงพิมพ์ในกัมพูชาสุริยาจนจบสมบูรณ์หรือไม่²⁶

3. เรื่องเตียวเอก (ตุ้มเตียว จำนวนบทพากย์ 8)
เรื่องนี้นิพนธ์ขึ้นและได้รับรางวัลที่ 1 ในการแข่งขัน
วรรณคดีปี พ.ศ.2487

4. ปกิณกะกถาเคารพ 7 ประการ

5. เรื่องมหาสุปักษ์ดาบส

6. เรื่องอิเหนา

7. เรื่องตุงฉิน

8. เรื่องสุมุทเชษฐา

นางสิทธิตี (อนก สรี สิทธิ)

นางสิทธิตีเป็นกวีหญิงคนแรกของเขมรเท่าที่มี
หลักฐานปรากฏ นางสิทธิตีมีอายุอยู่ในช่วง 2424
-2506 จากประวัติที่ปรากฏเราทราบว่านางสิทธิตีรู้
ภาษาไทยเป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังมีความรู้เกี่ยวกับ
การแต่งกวีนิพนธ์ร้อยกรองภาษาเขมรด้วย บิดา
ของท่านรับราชการในพระบรมราชวัง ดังนั้นการศึกษา
ของท่านจึงเริ่มที่บ้านโดยมีบิดาเป็นผู้สอน

²⁵ ลี ธานี, อภิสราสารธรรม (ภวนิพนธ์: เสง- งวน-หวต, 2503), หน้า 174-177.

²⁶ สึง นุก ซี, ทัศนภาพพุกเทในอภิสราสารธรรม, หน้า 160.

หลังการหย่าร้างจากสามีนางสิทธีได้เข้าทำงานในพระบรมราชวัง เนื่องจากมีชื่อเสียงทางด้านภาษาและวรรณคดี (ในรัชกาลสมเด็จพระศรีสวสดี) มีหน้าที่เป็นเลขานุการในคณะละครพระราชทรัพย์ (ละครหลวง) หัวหน้านักร้องหญิงในพระบรมราชวังและเป็นผู้จัดการวงดนตรีพระราชทรัพย์ (ดนตรีหลวง)²⁷

ผลงานของนางสิทธีเท่าที่ปรากฏในปัจจุบันมีหลายเรื่องทั้งที่เป็นร้อยแก้วและร้อยกรอง บางเรื่องตีพิมพ์แล้ว แต่บางเรื่องยังไม่เคยตีพิมพ์ดังนี้

ประเภทวรรณคดีร้อยกรอง

1. เรื่องพิมพ์พิลาป เรื่องนี้แต่งด้วยรูปแบบคำประพันธ์ประเภทบทพากย์ 7 ทั้งเรื่อง แต่งในปี พ.ศ.2443²⁸ ได้รับการพิมพ์ครั้งแรกโดยบรรณาการคิม เสง เมื่อปี พ.ศ.2484

2. แบบบอกสังกรวา พิมพ์ในปี พ.ศ.2475 (?)

3. มหาสมมติวงศ์

ประเภทนวนิยาย

1. เรื่องคู่สร้างมิตรไม่ทรยศมิตร เรื่องนี้แต่งเป็นร้อยแก้ว พิมพ์โดยบรรณาการสายปาน จังหวัดกำแพงจาม เมื่อปี พ.ศ.2495

2. เรื่องจิตสัตยา แต่งเป็นร้อยแก้ว พิมพ์โดยบรรณาการสายปาน จังหวัดกำแพงจาม ในปี พ.ศ. 2496

ณุก แถม

ณุก แถม เกิดในปี พ.ศ. 2446 ที่จังหวัดพระตะบอง ระหว่างอายุ 10-15 ณุก แถม เรียนที่วัดและเรียนภาษาบาลี จนอายุได้ 15 ปี จึงเดินทางเข้ามาอยู่ในกรุงเทพมหานครเป็นเวลา 12 ปี ในช่วงนี้ณุก แถม

ใช้เวลากับการศึกษา, สอบเปรียญ และสอนภาษาบาลี

ณุก แถม เขียนผลงานของท่านจำนวนหนึ่งที่กรุงเทพฯ และพิมพ์ที่นั่น ความเจ็บป่วยในปี พ.ศ. 2472 ได้ขัดขวางการก้าวหน้าในงานนี้ ดังนั้นในปีต่อมา ณุก แถม จึงเดินทางกลับกัมพูชา โดยได้ทำงานที่พนมเปญในการแปลพระไตรปิฎกภาษาบาลีเป็นภาษาเขมร

ณุก แถมลาสิกขาในปี พ.ศ.2479 แต่งงานและมีบุตรชาย 7 คน บุตรสาว 3 คน ในปี พ.ศ. 2481 ณุก แถมกลับมาเป็นบรรณธิการวารสาร “กัมพูชาสุริยา”²⁹ มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานพิมพ์ของโรงพิมพ์หลวง และเป็นกรรมการในคณะผู้แทนซึ่งไปช่วยในการก่อตั้งสถาบันพระพุทธศาสนาในลาวและโคชินจีน

ในปี พ.ศ.2483 ใช้เวลาบางส่วนไปกับการสอนภาษาเขมรในโรงเรียนและสอนภาษาบาลีในโรงเรียนบาลี แต่เพราะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการทูตเพื่อให้ได้ดินแดนเขมรที่สูญเสียให้กับประเทศไทย ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ.2493-2499 เขาจึงสอนที่วิทยาลัยศรีสวสดีเพียงอย่างเดียว

หลังจากสองปีที่สอนหนังสือในเมืองพระตะบอง ณุก แถมเดินทางกลับมาสอนที่กรุงเทพมหานครและทำการค้นคว้าเกี่ยวกับวรรณคดีเอกสารตัวเขียนที่พุทธศาสนบัณฑิตย

ผลงานของ ณุก แถม เท่าที่ทราบในปัจจุบันมีดังนี้³⁰

1. จุบาบ่กรรมสามเณร แต่งในปี พ.ศ.2492
2. ปัญญาสชาดก สังเขป แต่งในปี พ.ศ.2506
3. นโมกถา, นานาชาดกวรรณนา, ธรรมนิเทศ

²⁷Judith M. Jacob, The Traditional Literature of Cambodia (New York: Oxford University Press, 1996), pp. 81.

²⁸เรื่องเดียวกัน, หน้า 82.

²⁹กัมพูชาสุริยา เป็นวารสารของพุทธศาสนบัณฑิตย กรุงเทพมหานคร มีเนื้อหาเกี่ยวกับพระพุทธรูปและวรรณคดี ถือได้ว่าเป็นสนามสำคัญของการพิมพ์เผยแพร่งานวรรณคดีและวรรณกรรมเขมรในสมัยอาณานิคม วรรณกรรม (โดยเฉพาะนวนิยาย) เรื่องแรกๆ ของกัมพูชามักลงพิมพ์ในวารสารเล่มนี้ และวารสารนี้ยังคงออกต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน (ขาดช่วงไปในสมัยสงครามเขมรแดงเท่านั้น)

³⁰เรื่องเดียวกัน, หน้า 76-77.

ภาค 1-2, เทวตาภาษิต และพุทธภาษิต (แต่งเป็นภาษาไทยมีแทรกภาษาบาลี)

4. ปิศาจเสนาหา (นวนิยาย) แต่งในปี พ.ศ. 2485
5. กุหลาบไพลิน (นวนิยาย) แต่งในปี พ.ศ. 2486
6. อหังการตรี (แปลจากภาษาฝรั่งเศส)
7. จุฬาทัลลลสูตร (แปลจากภาษาบาลี)

ผลงานที่ ถูก ถ่อม เป็นผู้ตรวจสอบชำระและพุทธศาสนบัณฑิตยศัพท์คือ 1). โภคกุลกุมาร (ผลงานของ ออกญาวงศาสรพรเพชญ์ (นาง) 2). เทววันท์ 3). มหาเวสสันดรชาดก (ชำระในเวลาที่มีบรรดาศักดิ์เป็น หลวงนิพนธ์มนตรี)

วรรณกรรมเขมรสมัยหลังอาณานิคมฝรั่งเศส

วรรณกรรมเขมรสมัยหลังอาณานิคมฝรั่งเศส อาจจัดแบ่งออกเป็นสมัยต่างๆ ตามสภาพการปกครองของประเทศกัมพูชาได้ดังนี้ สมัยสังคมนิยม (1955-1970) สมัยสาธารณรัฐเขมร (1970-1975) สมัยกัมพูชาประชาธิปไตย (1975-1979) สมัยสาธารณรัฐสังคมนิยมกัมพูชา (1979-1991) สมัยรัฐกัมพูชา (1991-1993) และสมัยนวราชานิยม (1993-ปัจจุบัน) ดังจะได้นำเสนอวรรณกรรมและนักประพันธ์คนสำคัญของแต่ละสมัยต่อไปนี้

1. วรรณกรรมเขมรสมัยสังคมนิยม (1955-1970)

วรรณกรรมเขมรสมัยสังคมนิยมเป็นช่วงเวลาแห่งการได้รับเอกราชจากฝรั่งเศส ในทุกด้าน เช่น สังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม และการศึกษา เป็นต้น เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 1953 หลังจากนั้น สมเด็จพระนโรดมสีหนุได้สละราชสมบัติให้สมเด็จพระนโรดมสุรามฤตโดยพระองค์ตั้งพรรคการเมืองชื่อพรรคสังคมนิยมในปี ค.ศ. 1955 และได้

ชนะคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง ช่วงเวลาดังกล่าว จึงเป็นสมัยที่ประเทศกัมพูชามีเสถียรภาพทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ยิ่งกว่าสมัยอื่นๆ ภายใต้การนำของสมเด็จพระนโรดมสีหนุ ในยุคนี้วรรณกรรมได้มีวิวัฒนาการอย่างมากโดยเฉพาะในช่วง ค.ศ. 1965-1966

ในสมัยนี้นักเขียนส่วนใหญ่เป็นผู้ที่เกิดในระหว่างศตวรรษที่ 1930 และเริ่มเขียนงานวรรณกรรมในสมัยเรียกรื่องเอกราช คือ ระหว่างศตวรรษที่ 1950 -1953 จนถึงสมัยเขมรแดงยึดกรุงพนมเปญ ในเดือนเมษายน ค.ศ. 1975³¹

ต่อมาเมื่อประเทศกัมพูชาก้าวเข้าสู่สมัยใหม่ ก็ทำให้เกิดนักประพันธ์ที่มีความคิดและอุดมคติในการปฏิบัติเพื่อต่อสู้แข่งขันกับอาณานิคมทั้งเก่าและใหม่ และระบบครอบครองแบบทุนนิยม นักประพันธ์ที่เขียนงานในแนวนี้ได้แก่ ชีก คาม และ เทียก อิม มีผลงานเรื่อง “ภูมิตรัจฉาน (ภูมิเดรัจฉาน)” หรือ งานของ อิม ถูก ที่แต่งเรื่อง “ครูบงเรียนสุรุก แสร (ครูบ้านนา)” ยุคนี้มีนักเขียนสำคัญ ดังนี้

1. อิม โฉม (1913-1975)

อิม โฉม เกิดในปี 1913 และได้เข้าเป็นสมาชิกสมาคมนักนิพนธ์เขมรในปี 1958 ได้รับรางวัล “อินทรเทวี” ในปี 1965 จากนวนิยายเรื่อง “นางเรนแอนด์” นอกจากนี้ยังมีผลงานอีก 2 เรื่อง คือ เรื่องเพลงเขมร แต่งเป็นร้อยกรอง ไม่มีระบุปีที่พิมพ์ และเรื่องกระฟ้าไหมคง เป็นนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ สมัยอาณานิคมฝรั่งเศส พิมพ์ที่พนมเปญในปี 1958

2. ทริญ-วาลู (1924-1975)

ทริญ-วาลู เกิดวันที่ 9 กันยายน 1924 ในหมู่บ้านตระพังฤตสี เมืองกำพงสวาย จังหวัดกำพงธม มีหน้าที่เป็นครูปฐมนศึกษาต่อมาได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร ณ ตำบลเสียมเรียบ-อังกอร์ หลายครั้ง

³¹ ฝั่ง หุก ที, มาลีบทกฤษสิลป์เขมรศตวรรษที่ 20, หน้า 177.

ได้รับตำแหน่งเป็นรัฐเลขาธิการกระทรวงโฆษณาการและธรรมการในปี 1956 ในรัฐบาลของสังคมนิยมต่อมาในปี 1958 ท่านได้เข้าเป็นสมาชิกสมาคมนักนิพนธ์เขมรและเป็นเหรียญของสมาคม ต่อมาได้รับเลือกเป็นรองประธานและได้รับเลือกเป็นประธานสมาคมในปี 1969 ในสมัยสาธารณรัฐเขมร ท่านได้รับตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีกระทรวงโฆษณาการและทัศนศาสตร์ตั้งแต่วันที่ 26 ธันวาคม 1973 ถึงวันที่ 16 มิถุนายน 1974 สันนิษฐานว่าท่านจะถูกสังหารในสมัยเขมรแดงระหว่างปี 1975

ท่านเป็นนักหนังสือพิมพ์หลายฉบับ เช่น กัมพูชา, เฉียมคะแมร์ (เลือดเขมร), สังคมราษฎร์นิยม และ นักชาตินิยม แต่นวนิยายที่เป็นผลงานของท่านมีเพียงเรื่องเดียวคือ “ขุณุมมานโทสเพุระอะวี่ ฉันมี โทษเพุระอะไร”

3. แหล- สมผา (1922-1971)

แหล-สมผา เกิดวันที่ 23 เมษายน 1922 ที่ ตำบลผลสารภิกรม เมืองบากาน จังหวัดโพธิสัตว์ มารดาชื่อ นางเสง-ลัญญ บิดาชื่อ นายเมา-แหล เป็นข้าราชการอาณานิคมมีหน้าที่เป็นเลขาธิการเรลิตังฝรั่งเศส เมื่ออายุ 7 ปี สมผาเข้าเรียนที่ กำแพงสฟือแล้วไปต่อที่กำแพงจาม จนอายุได้ 12 ปี บิดาถึงแก่กรรมจึงได้ไปเรียนในพนมเปญ ในปี 1940 ได้เข้าเรียนโรงเรียนกฎหมายเมื่อจบแล้วได้เข้าเป็นข้าราชการตุลาการ ในปี 1943 ได้เป็นเจ้าของที่บัญชีในศาลชั้นต้นกำแพงธม ในปี 1945 ได้ขึ้นเป็นผู้พิพากษาในศาลชั้นต้นเสียมเรียบและได้แต่งงานในจังหวัดนี้ ในปี 1947 ได้ขึ้นเป็นเจ้ากรมที่ศาลอุทธรณ์แล้วย้ายไปเขตกำแพงจาม แล้วมาอยู่ที่กรุงพนมเปญจากนั้นได้เดินทางไปศึกษาในประเทศฝรั่งเศสเป็นเวลา 1 ปี ในปี 1962 ท่านได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรมณฑลชีแกรง จังหวัดเสียมเรียบ ในระหว่างปี 1957-1964 ได้รับเลือกเป็นประธานสมาคมนักนิพนธ์เขมร นอกจากนี้ในระหว่างที่เป็น

เจ้ากรมท่านได้เป็นอาจารย์พิเศษในคณะนิติศาสตร์เป็นเวลาหลายปี ถึงแก่อนิจกรรมในวันที่ 4 กันยายน 1971

เนื่องจากแหล- สมผา มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ดังนั้นนวนิยายที่ท่านแต่งจึงมักเกี่ยวข้องกับเรื่องสืบสวนสอบสวน หรือเรื่องเกี่ยวกับโจรผู้ร้าย ได้แก่ เรื่องโจรบีทมุข (โจรปิดหน้า) พิมพ์ที่พนมเปญ ปี 1941, เรื่องโจรลวจปรัก (โจรลักเงิน) พิมพ์ที่พนมเปญ ปี 1953, เรื่องโจรพนมแดง (โจรภูเขาแดง) พิมพ์ที่พนมเปญ ปี 1955, เรื่องจิตต์โอเวียูก (ใจพ่อ) พิมพ์ที่พนมเปญ ปี 1959 เป็นต้น

4. เกงวันสัก (1925 -)

เกงวันสัก เกิดวันที่ 19 กันยายน 1925 ที่หมู่บ้าน กำแพงบึง เมืองกำแพงแดง จังหวัดกำแพงฉง หลังจากสอบผ่านมัธยมศึกษาภาคที่ 2 ในปี 1946 ท่านได้เดินทางไปศึกษาต่อในประเทศฝรั่งเศส ระหว่างนี้ได้เป็นผู้ช่วยสอนภาษาเขมรควบคู่ไปกับการศึกษา จนสำเร็จการศึกษาปริญญาบัตรแผนกอักษรศาสตร์ในมหาวิทยาลัยอักษรศาสตร์และมนุษยศาสตร์ในกรุงปารีสในปี 1952 ท่านได้เดินทางกลับมาเป็นอาจารย์ในวิทยาลัยสี่สุวัตต์ในกรุงพนมเปญ

ในปี 1952-1958 ท่านเป็นผู้นำตั้งพรรคประชาธิปไตย ทำให้ท่านมีความขัดแย้งกับสมเด็จพระนโรดมสีหนุซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งพรรคสังคมนิยม ดังนั้นท่านจึงถูกรัฐบาลจำคุกในวันที่ 13 กันยายน ถึง 10 ตุลาคม 1955 ในเวลาที่ออกจากคุกท่านได้พิมพ์บทร้อยกรองซึ่งท่านได้นิพนธ์ขึ้นระหว่างจำคุก ร้อยกรองเหล่านี้ได้มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อกวีนิพนธ์เขมรในเวลานั้นคือเรื่อง “คุกกามกิลอส”

ตั้งแต่ปี 1948-1962 เกงวันสักมีตำแหน่งเป็นพหุทธิบุรุษมหาวิทยาลัยอักษรศาสตร์และมนุษยศาสตร์และผู้อำนวยการวิทยาลัยสถานครุโกศลย์ (1958-1960) แล้วท่านได้ไปสอนอักษรศาสตร์วัฒนธรรม อารยธรรมเขมรที่มหาวิทยาลัย

อักษรศาสตร์และมนุษยศาสตร์ รวมทั้งพุทธศึกษาศาสตร์
วิทยาลัย พนมเปญ จนถึงปี 1968

ในกลางปี 1968 รัฐบาลได้ให้ท่านหยุดสอน และได้มีเจ้าหน้าที่คอยติดตามสอดส่องเนื่องจาก ได้ถูกตั้งข้อหาว่าท่านเป็นผู้กระตุ้นให้นักศึกษามี
แข็งข้อกับรัฐบาลในเวลานั้น ต่อมาในปี 1970 มี
การเปลี่ยนแปลงประเทศเป็นสาธารณรัฐเขมร
รัฐบาลใหม่ได้ก่อตั้ง “วิทยาลัยนานาชาติเขมร-มอญ” ขึ้น
และให้ท่านเป็นผู้นำ ภายหลังท่านได้เดินทางไปอยู่
ในประเทศฝรั่งเศสจนถึงปัจจุบัน

ผลงานสำคัญของแกวันสักมีทั้งที่เป็นบทละคร
กวีนิพนธ์ และผลงานการศึกษาค้นคว้า กวีนิพนธ์
ที่มีบทบาทมากที่สุดน่าจะได้แก่เรื่อง “คุกคาม
กิเลส” ซึ่งท่านแต่งเมื่อถูกรัฐบาลของสมเด็จพระ
นโรดมสีหนุ จำคุกและพิมพ์ขึ้นในปีถัดมาคือ 1956

5. หงส์ธูนัท (1926-1975)

หงส์ธูนัท เกิดวันที่ 21 สิงหาคม 1926 ที่
หมู่บ้านแพรกกก เมืองสตึงตรอง จังหวัดกำพงจาม
ในวัยเด็กท่านได้ศีกษาวิชาละครในโรงเรียนนาฏกรรม
สาราแบร์นาคที่กรุงปารีส และได้เดินทางกลับประเทศ
กัมพูชาในปี 1951 ในเวลาเดียวกันนั้นท่านได้เดิน
ทางเข้าป่าที่พนมดงรัก กับกลุ่มของชิน จ็อก ทัน
เพื่อเรียกร้องเอกราชจากฝรั่งเศส ท่านเผยแพร่ผล
งานทางวิทยุในป่าเป็นเรื่องราวละครเพื่อแสดงภาพ
ความรักชาติของชนชาติเขมรในกลุ่มพนมดงรัก
ท่านเป็นผู้หนึ่งที่ทำให้เกิดละครพูดแบบใหม่ใน
ประเทศกัมพูชา

เมื่อประเทศกัมพูชาได้รับเอกราช ท่านกลับ
เข้ากรุงพนมเปญและได้เป็นอาจารย์สอนที่วิทยาลัย
พระสีสุวัตตี ต่อมาได้รับตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการ
กรมละครชาติในพนมเปญภายใต้การอุปถัมภ์ของ
สมเด็จพระมหากษัตริยาธิบดีสุโขมะ ท่านได้แปลบทละคร
ฝรั่งเศสและยุโรปเป็นภาษาเขมรสำหรับเล่น
ในกรมละครชาติ ท่านได้รับการแต่งตั้งเป็นอธิการ

มหาวิทยาลัยวิจิตรศิลป์ตั้งแต่ปี 1966-1970
หลังจากการปฏิวัติในเดือนเมษายนปี 1970 เข้าสู่สมัย
ของลอนนอล ท่านหงส์ ธูนัทได้ขึ้นเป็นรัฐมนตรี
และได้เป็นนายกรัฐมนตรีในวันที่ 7 ตุลาคม 1972-17
เมษายน 1973 ท่านหงส์ ธูนัท เสียชีวิตในปี 1975
สมัยการปกครองของพอลพต

ผลงานส่วนใหญ่ของท่านเป็นบทละคร เช่น
วงศ์ตระกูลกำสรด หรือ พระอาทิตย์ตกแล้ว ซึ่งแต่ง
ในปี 1966 เป็นต้น

6. นางสุยเหียง (1929 -)

นางสุยเหียง เป็นนักเขียนหญิงอีกคนหนึ่ง
นอกจาก นางสิทธิ ซึ่งเป็นนักประพันธ์เขมรสมัย
อาณานิคม ท่านมีชื่อตามสตูปัตระว่า อิง ทรี สุย-เหียง
เกิดวันที่ 15 กรกฎาคม 1929 ในกรุงพนมเปญ
เข้าเรียนในโรงเรียนคาทอลิกสำหรับยุวสตรีพนมเปญ
จนได้ประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาแล้วเรียนภาษา
ฝรั่งเศสในสมาคมฝรั่งเศส เป็นสมาชิกนักนิพนธ์เขมร
ในปี 1956 ในปี 1961 ศึกษาต่อทางดนตรีและ
อารยธรรมฝรั่งเศสในมหาวิทยาลัยซอร์บอน

นางสุยเหียงเป็นหญิงสมัยใหม่มีความคิด
ก้าวหน้า ท่านได้เริ่มแต่งนวนิยายตั้งแต่เยาว์วัย
ได้แก่ วาสนาของนางณาครี พิมพ์เมื่อปี 1952,
สทิงกรอฮอม (แม่น้ำแดง) พิมพ์เมื่อ 1952,
ผกาธิกผกาโรย (ดอกไม้บานดอกไม้โรย) พิมพ์เมื่อ
1953 เป็นต้น นวนิยายเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึง
สภาพบ้านเมืองและความทุกข์ยากต่างๆ ของ
กัมพูชาในเวลานั้นได้เป็นอย่างดี

7. ปิวใจเลียง (1930 -)

ปิวใจเลียง เกิดเมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 1930 ใน
หมู่บ้านไซรเวียน เมืองไพรณร จังหวัดกำพงจาม
บิดาชื่อ นายปิวไฟแสง มารดาชื่อลิ่ง ท่านเป็นผู้ก่อตั้ง
สมาคมนักนิพนธ์เขมรร่วมกับเพื่อนนักประพันธ์คน
อื่นๆ ในปี 1956 และเคยได้รับเลือกเป็นสมาชิก
กรมอภิบาลจำนวน 2 ครั้ง ตั้งแต่ปี 1951 ถึง 1967

ท่านได้แต่งนวนิยายถึง 18 เรื่อง ทั้งยังแต่ง บทละคร และได้เป็นผู้อำนวยการอินทรวทวิภาพยนตร์ และได้ำนนวนิยายของท่านไปสร้างเป็นภาพยนตร์อีกด้วย

หลังจากประเทศกัมพูชาตกอยู่ภายใต้การปกครองของเขมรแดงท่านได้อาศัยอยู่ในประเทศฝรั่งเศสและได้ตั้งสมาคมวัฒนธรรมแห่งหนึ่งชื่อว่า อินทรวทวิโดยมีกลุ่มระเบียบอดนิยมและแบบโบราณซึ่งได้แสดงเรื่องมาถึงปี 1993 จำนวน 114 ครั้งในประเทศฝรั่งเศสและยุโรป นวนิยายของปีวใจเสียง เช่น พระมงกุฎเพชร พิมพ์เมื่อ 1952, วิจารณ์บุษพิมพ์เมื่อ 1953, 54, วิทยานบุษพิมพ์เมื่อ 1954 และเรื่องพระจันทร์ทราชา พิมพ์เมื่อ 1954 เป็นต้น

8. อิม-ถูก (1920- 1958)

อิม-ถูก สันนิษฐานว่านักประพันธ์ท่านนี้เกิดในราวปี 1920 และหายสาบสูญไปในราวปี 1958 ชีวิตและผลงานของนักประพันธ์เขมรผู้ี้มีความน่าสนใจ เนื่องจากท่านเป็นผู้เลื่อมใสในลัทธิสังคมนิยม ดังนั้นจึงพบว่าท่านเป็นผู้ที่มีความคิดเห็นในทางที่ตรงข้ามกับรัฐบาล นวนิยายของท่านจึงมักมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องชนชั้นวรรณะ การแสดงถึงกลุ่มนายทุนและคนจน เรื่องของประชาชนกับผู้มีอำนาจและคนรักชาติกับคนที่ย่วมมือกับศัตรู ดังปรากฏในผลงานสำคัญ 3 เรื่อง คือ สีมักข์ขบถ พิมพ์เมื่อ 1956, กุฎีกาแฉน พิมพ์เมื่อ 1956, และครุบ้านนา พิมพ์เมื่อ 1957 นวนิยายทั้ง 3 เรื่องนี้ต่อมาในรัฐบาลสาธารณรัฐสังคมนิยมกัมพูชา (1982-87) ได้ให้กระทรวงอบรม (กระทรวงศึกษาธิการ) นำมาพิมพ์สำหรับให้นักเรียนเรียน เนื่องจากเป็นเรื่องที่แสดงถึงอุดมการณ์สังคมนิยม

9. ลี เขียมเตง (1930-1975)

ลี เขียมเตง เกิดในวันที่ 15 พฤษภาคม 1930 ในจังหวัดกำพงจาม บิดาชื่อ นายลี มุง มารดาชื่อ สุก คิม ท่านเป็นนักปราชญ์เขมรสมัยใหม่ที่มีชื่อ

เสียงโด่งดังทั้งในและนอกประเทศกัมพูชา ท่านเป็นสมาชิกผู้ร่วมก่อตั้งสมาคมนักนิพนธ์เขมรในปี 1956 ท่านเป็นนายกแผนกคั่นคว่าในพุทธศาสนบัณฑิตย และเป็นนักเขียนในวารสารกัมพูชสุริยาด้วย ท่านเป็นสมาชิกกลุ่มชุมนุมชนบธรรมนิยม ประเพณีเขมรและได้แต่งนวนิยายจำนวนมาก เช่น เรื่องรัสมิชีวิต พิมพ์เมื่อ 1954, เรื่องศิริเสวตฉัตร พิมพ์เมื่อ 1954, เรื่องลำดวนพนมกุเลน พิมพ์เมื่อ 1954 เรื่องบรมราชา พิมพ์เมื่อ 1955 นอกจากนี้ยังมีผลงานวิชาการเป็นจำนวนมาก เช่น พงศาวดารเขมรสังเขป พิมพ์เมื่อ 1959 อักษรศาสตร์เขมร พิมพ์เมื่อ 1960 วิจารณ์การอักษรศาสตร์เขมร พิมพ์เมื่อ 1972 เป็นต้น

10. ลี คิมอวง (1935-1975)

ลี คิมอวง เกิดในหมู่บ้านโหลง เมืองโหลง จังหวัดกระแจะ ท่านเป็นครูสอนหนังสือ ต่อมาได้เข้ามาอยู่ในกรมละครชาติซึ่งนำโดยท่านหงส์ ฤนหัก โดยมีหน้าที่เป็นนาฏกรเอก ต่อมาได้ไปศึกษาต่อทางศิลปะการละครที่กรุงปักกิ่ง ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ในปี 1966 ท่านมีฐานะเป็นศาสตราจารย์ในมหาวิทยาลัยวิจิตรศิลป์ นอกจากหน้าที่นี้แล้วท่านยังได้แสดงเป็นตัวเอกในภาพยนตร์ ท่านเป็นสมาชิกสมาคมนักนิพนธ์เขมร และได้แต่งบทละครเช่น วิบัติเสนาหา ในปี 1955 เป็นต้น

11. ชิก เคียม (1936-1975)

ชิก เคียม เกิดวันที่ 5 มกราคม 1936 หมู่บ้านอุสสีแก้ว เมืองโหลง จังหวัดกระแจะ ท่านเป็นบรรณารักษ์หอสมุดพุทธศาสนบัณฑิตย กรุงพนมเปญ และยังได้แบ่งเวลาสำหรับศึกษาเกี่ยวกับศิลปะการเขมร ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเขมร ท่านเป็นสมาชิกสมาคมนักนิพนธ์เขมรตั้งแต่ปี 1961 ต่อมาเป็นกรรมการบริหารสมาคมนี้ระหว่างปี 1963-1971 และเป็นนักประพันธ์ผู้หนึ่งในวารสารกัมพูชสุริยา

นอกจากนี้ท่านยังได้เขียนนวนิยายไว้อีกหลายเรื่อง เช่น มาพีไปบ้าน พิมพ์เมื่อ 1956, เรื่องเงินเดือน ไปไหน พิมพ์เมื่อ 1956, เรื่องพระนางอินทรเทวี พิมพ์เมื่อ 1966 เรื่องออกญาพิชฌุโลก พิมพ์เมื่อ 1970 เป็นต้น

12. กุญ พุต (1940-1975)

กุญ พุต เกิดวันที่ 16 มกราคม 1940 ในหมู่บ้าน สุรวง เมืองงวมมาส จังหวัดกำแพงจาม บิดาชื่อ กุญ ตวน มารดาชื่อ อู ทูจ ท่านได้เริ่มแต่งนวนิยายตั้งแต่ปี 1960 เมื่อเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษา ชื่อว่า “แสนกำครด” เรื่องนี้ได้ส่งประกวดรางวัลอินทรเทวีของสมาคมนักนิพนธ์เขมรได้รางวัลพลอบใจ แต่ไม่ได้พิมพ์ ต่อมาในปี 1966 ท่านจึงได้เข้าเป็นสมาชิกนักนิพนธ์เขมร และมีผลงานนวนิยายจำนวนมากโดยเฉพาะนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ เช่น เดนดวงจิตต์ พิมพ์เมื่อ 1963, เรื่องพระบาทตรอกสกแอม พิมพ์เมื่อ 1965, เรื่องพระบาทพญาชาติ พิมพ์เมื่อ 1966 และเรื่อง แก้วพระเพลิง พิมพ์เมื่อ 1970 เป็นต้น

13. แอว สำอาง (1942-1975)

แอว สำอาง เกิดวันที่ 4 เมษายน 1942 ในกรุงพนมเปญ บิดาชื่อ บูล แอว มารดาชื่อ กิม มวย แอว สำอาง ได้ศึกษาในมหาวิทยาลัยอักษรศาสตร์และมหาวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์แล้วได้เริ่มเขียนนวนิยายเป็นครั้งแรกในปี 1967 ท่านได้เข้าเป็นสมาชิกสมาคมนักนิพนธ์เขมรในวันที่ 31 มกราคม 1968 ในปี 1970 ท่านสอบเข้าโรงเรียนนายทหารบกเมื่อเรียนจบโรงเรียนโยธาท่านได้ทำงานในกระทรวงข่าวสารและโฆษณาในกองทัพ ผลงานนวนิยายของท่านมีจำนวนมาก เช่น กลียุคในอุตงค์ พิมพ์เมื่อ 196, เรื่องระลอกเลือดในจตุมุข พิมพ์เมื่อ 1968 เป็นต้น

14. สุทธ บูลิน (1943 -)

สุทธ บูลิน เกิดในวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 1943 ที่หมู่บ้านกำแพงจาม เมืองกำแพงเสียม จังหวัดกำแพงจาม

ท่านได้สอบมัธยมศึกษาภาคที่ 2 แผนกทัศนศึกษา ทั้งสัญญาบัตรกัมพูชาและสัญญาบัตรฝรั่งเศส ต่อมาท่านจึงได้มาศึกษาต่อทางด้านอักษรศาสตร์และทัศนศึกษาในมหาวิทยาลัยอักษรศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ควบคู่ กับการศึกษานี้ท่านได้ศึกษากฎหมายในมหาวิทยาลัย แล้วท่านได้งานเป็นอาจารย์ทัศนศึกษาในพนมเปญ ท่านได้เข้าเป็นสมาชิกสมาคมนักนิพนธ์เขมรในวันที่ 13 มกราคม 1967 และได้ออกหนังสือ นครคม โดยท่านเป็นผู้อำนวยการพิมพ์ ท่านได้ออกจากกรุงพนมเปญไปประเทศฝรั่งเศสในปี 1974 ปัจจุบันอาศัยอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา ผลงานโดยมากของท่านเขียนเป็นภาษาเขมร เช่น เรื่องเสียดิเพราะกามตันทหา พิมพ์เมื่อ 1964, เรื่องน้องเป็นเจ้าเสน่ห์ พิมพ์เมื่อ 1964 และเรื่องเสน่ห์ อภิมงคล พิมพ์เมื่อ 1965 เป็นต้น

15. หัก ใจหุก (1944-1975)

หัก ใจหุก เกิดใน เมืองโงงตุสสี จังหวัดพระตะบอง ท่านได้เข้าเป็นสมาชิกนักนิพนธ์เขมรในปี 1968 สันนิษฐานว่าท่านได้ถึงแก่กรรมไปเมื่อปี 1975 ตั้งแต่ปี 1965-1973 ท่านได้ประพันธ์นวนิยายไว้กว่า 30 เรื่อง เป็นนวนิยายเกี่ยวกับตำนานประวัติศาสตร์และสืบสวนสอบสวน เช่น เรื่องในโลกนี้ถ้าไม่มีพี่ พิมพ์เมื่อ 1965, เรื่องน้องรักแต่พี่คนเดียว พิมพ์เมื่อ 1965, เรื่อง มาตาประหารบุตร พิมพ์เมื่อ 1965, เรื่องได้ร่วมพระนคร พิมพ์เมื่อ 1966 เป็นต้น

16. สวาน สุรินท์ (1930-1975)

สวาน สุรินท์ เกิดเมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 1930 ในเมืองสังแก จังหวัดพระตะบอง ท่านมีหน้าที่เป็นเลขาธิการศาลากลางจังหวัดและได้เข้าเป็นสมาชิกสมาคมนักนิพนธ์เขมรในวันที่ 13 เดือนมิถุนายน 1961 ท่านแต่งเรื่อง พระอาทิตย์ใหม่ขึ้นบนแผ่นดินเก่า ได้นำไปประกวดในงานอักษรศาสตร์ครั้งที่ 1 ของสมาคมนักนิพนธ์เขมรปี 1960-61 ได้รับรางวัล

อินทรเทวีที่ 1

17. พิก วารี (1940-1935)

พิก วารี เกิดเมื่อวันที่ 9 เดือนมิถุนายน ในกรุงเทพมหานคร บิดาชื่อพิก สุน มารดาชื่อหัก โสเกียพ ท่านได้ประพันธ์เรื่องหนึ่งได้รางวัลอินทรเทวีที่ 1 ครั้งที่ 1 ในปี 1962- 63 มีชื่อว่า “ชาติสตรี โดยได้นำไปสร้างเป็นภาพยนตร์ในปี 1967 นอกจากนี้ท่านยังได้แต่งอีกเรื่องหนึ่งชื่อว่า จิตต์สังสาร ในปี 1968

18. โภย สารุน (1940-1975)

โภย สารุน เกิดวันที่ 22 พฤษภาคม 1940 ที่เมืองสำโรง จังหวัดตาก ท่านได้เข้าเป็นสมาชิกนักนิพนธ์เขมรในวันที่ 23 พฤศจิกายน 1970 เมื่อท่านยังเป็นนักศึกษาในวิทยาลัยพระศรีสุวดีชั้นที่ 4 (1958) ท่านได้เขียนร้อยกรองชื่อว่า “ชีวิตนิสิต” ได้ที่ 3 ในการประกวดอักษรศาสตร์ประจำปี 1959 ของกระทรวงอบรมชาติ (ศึกษาธิการ) ในระหว่างปี 1965- 67 ก็ได้เขียนบทร้อยกรองอีกครั้งชื่อว่า “บุปผาสีดำ” ได้ที่ 2 ของการประกวดอักษรศาสตร์ ในปี 1967 ในการเขียนบทร้อยกรองท่านได้อิทธิพลจากกวีรุ่นพี่หลายท่าน

2. วรรณกรรมเขมรสมัยสาธารณรัฐเขมร (ค.ศ.1970-1975)

สมัยสาธารณรัฐเขมร เป็นยุคสมัยหลังจากที่สมเด็จพระนโรดมสีหนุได้ถูกรัฐประหารภายใต้การแทรกแซงของสหรัฐอเมริกา นายพลลอนนอล ได้ปกครองกัมพูชาโดยยกเลิกสถาบันกษัตริย์และก่อตั้งเป็นสาธารณรัฐกัมพูชาได้ตกอยู่ในเพลิงสงคราม เนื่องจากรัฐบาลสาธารณรัฐได้ต่อต้านเวียดนามเหนืออย่างออกหน้า ในยุคนี้อาณาเขตเขมรในกรุงเทพมหานครได้เริ่มเปลี่ยนทิศทางไปสู่ทิศทางใหม่

นักประพันธ์ส่วนใหญ่ในสมัยนี้คือ นักประพันธ์ในสมัยสังคมนิยมที่ยังคงเขียนผลงานต่อมา

โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มหนึ่งสนับสนุนการปกครองแบบสาธารณรัฐ ส่วนนักเขียนอีกกลุ่มหนึ่งไม่เห็นด้วยกับการปกครองแบบใหม่นี้ ส่วนนักประพันธ์ที่เกิดระหว่าง ค.ศ.1945-1948 ได้เริ่มเขียนผลงานประเภท นวนิยาย บทกวี หรือ บทวิเคราะห์วิจารณ์วรรณกรรม³² นักประพันธ์คนสำคัญในสมัยสาธารณรัฐเขมร ได้แก่

1. ตั้งวงสา (1948-1975)

เกิดวันที่ 23 ตุลาคม ค.ศ.1948 ที่วัดค้อร์ อำเภอซ็องแก จังหวัดพระตะบอง บิดาชื่อ ตั้งภูมิ มารดาชื่อตุง ปัจ ท่านได้เข้าเป็นสมาชิกนักนิพนธ์เขมรในวันที่ 13 สิงหาคม ค.ศ.1967 และได้เสียชีวิตในปี ค.ศ.1975 ในยุคเขมรแดง ท่านได้แต่งนวนิยายไว้หลายเรื่อง เช่น สนวนสาวสด (สวนสุริสุรส) ในปี 1967, 5 นาทีก่อนชีวิตกษัย (5 นาทีมุนชีวิตกษัย) ในปี ค.ศ. 1968 เป็นต้น

2. บุญจันทร์ มุล (1916-1975)

เกิดในปี ค.ศ.1916 ที่พนมเปญ เป็นผู้ต่อต้านอาณานิคมฝรั่งเศส ในปี ค.ศ.1942 ท่านได้เข้าร่วมประท้วงร่วมกับพระสงฆ์จำนวนหลายร้อยรูปต่อต้านกับรัฐบาลอาณานิคมฝรั่งเศส จึงถูกรัฐบาลฝรั่งเศสจับกุมไปขังที่เกาะตรอพัวเป็นเวลา 3 ปี

หลังจากการรัฐประหารในปี ค.ศ.1970 เป็นต้นมา ท่านได้กลับเข้ามาในวงการเมือง โดยเฉพาะได้เข้าอยู่ในคณะกรรมการแต่งตั้งรัฐธรรมนูญ สาธารณรัฐเขมร นอกจากนี้ท่านยังได้แต่งหนังสือ 2 เล่ม พรรณนาชีวิตส่วนตัวในด้านการเมือง คือ คุกการเมือง (คุคนโยบาย) หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงประวัติผู้แต่งและสังคมการเมืองเขมรในระหว่าง ค.ศ.1936-1945 หนังสือเล่มที่ 2 คือ จริตเขมร (จริตเขมร) พิมพ์ในปี ค.ศ.1973 กล่าวถึงประวัติของท่าน และบทวิเคราะห์เกี่ยวกับสังคมการเมืองเขมรตั้งแต่สมัยอาณานิคมฝรั่งเศสจนถึง ค.ศ.1972

³²เรื่องเดียวกัน, หน้า 294.

3. นวนเนียน (1944-1977)

เกิดเมื่อวันที่ 29 มกราคม ค.ศ.1944 ในจังหวัดเสียมเรียบและได้รับการศึกษาเบื้องต้นในจังหวัดนั้น ต่อมาในปี ค.ศ.1964 ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูงในกรุงพนมเปญ และได้รับปริญญาบัตรแผนกประวัติศาสตร์ในปี ค.ศ.1968 จากนั้นได้เป็นอาจารย์มัธยมศึกษาในจังหวัดกำพงจาม ต่อมาได้ย้ายมาเป็นอาจารย์ผู้ช่วยในคณะอักษรศาสตร์และมนุษยศาสตร์ กรุงพนมเปญ จากนั้นได้เข้าป่าในปี ค.ศ.1972

นวนเนียนเป็นปัญญาชนปฏิวัติแต่ไม่ใช่คอมมิวนิสต์ ท่านได้ถูกพรรคพวกซ้ายนิยมสังหารประมาณ ปี ค.ศ.1977 ผลงานสำคัญของท่าน คือเรื่องดำเนินมุ่งไปทิศตะวันตกอินโดจีนปี 2000 (ภูเณ็รจุพล์เทาพิสขางลิจอญุจินจุน่า 2000) พิมพ์เมื่อ ค.ศ.1971, เรื่องรัฐประหารปี 1932 จากสยามเป็นไทย (รฎฐุปรรหจุน่า 1932 พืเสียมเทาไถฟงุค) ในปี 1971 และเรื่องปฏิวัติยังไม่ทันจบ (ปฏิวัตตุน์เนามินทาน์จบ) ในปี 1972

4. สตู จำเริน (1949-1975)

เกิดเมื่อวันที่ 5 มกราคม ค.ศ.1949 ได้เข้าเป็นสมาชิกนักนิพนธ์เขมรตั้งแต่วันที่ 9 พฤศจิกายน ค.ศ. 1970 ท่านได้แต่งนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไว้หลายเรื่อง เช่น นวนิยายเรื่องวีรชนสงครามชัย (วีรชนสงครามชัย) เมื่อ ค.ศ.1970 (?), นวนิยายเรื่องอาจารย์สวา ประวัติการต่อสู้ของวีรบุรุษเขมรในศตวรรษที่ 19 เมื่อ ค.ศ.1971, นวนิยายเรื่องโพธิก้อมโบร์ (โพธิกัโอบร) ประวัติการต่อสู้ของวีรบุรุษเขมรในศตวรรษที่ 19 เมื่อ ค.ศ.1971 เป็นต้น

5. รัสส์ จันตราบุตร (1945 -)

เกิดเมื่อ 1 ตุลาคม ค.ศ.1945 รัสส์ จันตราบุตร เรียนในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่กรุงพนมเปญ จากนั้นได้เข้าเรียนในโรงเรียนฝึกหัดครูแล้วเป็นอาจารย์มัธยมศึกษาในอนุวิทยาลัยอุดงค์

ในปี ค.ศ.1970 ได้รับปริญญาบัตร ระหว่างนั้นได้สอนในวิทยาลัยยุคนธรและวิทยาลัยศรีสวัสดิ์ วันที่ 16 มิถุนายน ค.ศ. 1971 ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกคณะกรรมการแต่งตั้งรัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐเขมร ในปี ค.ศ.1972 ได้ไปศึกษาต่อในประเทศฝรั่งเศส หลังจากที่พนมเปญตกอยู่ใต้การยึดครองของเขมรแดงท่านได้เข้าร่วมต่อสู้กับนายทหารชั้นสูงของสาธารณรัฐเขมรในประเทศไทย จากนั้นได้อาศัยอยู่ที่สหรัฐอเมริกา ประเทศฝรั่งเศส และกัมพูชา ปัจจุบันท่านเป็นสมาชิกราชบัณฑิตยสถานกัมพูชา ผลงานสำคัญคือประวัติศาสตร์เขมร ภาค 1 พิมพ์ที่ปารีส เมื่อปี ค.ศ.1998

3. วรรณกรรมเขมรสมัยกัมพูชา ประชาธิปไตย (1975-1979)

ครั้นถึงสมัยที่กัมพูชาตกอยู่ภายใต้การปกครองของเขมรแดง ระหว่างปี ค.ศ.1975-1979 เป็นเวลา 3 ปี 8 เดือน สมัยนี้ถือว่าเป็นยุคเสื่อมของวรรณกรรมเขมรและเป็นยุคที่มีการทำลายวรรณกรรมเขมรจำนวนมาก นักประพันธ์เขมรเสียชีวิตหลายท่าน กวีและนักประพันธ์ไม่มีสิทธิเขียนหรือใช้ความคิด แสดงความเห็นต่างๆ วรรณกรรมเขมรในยุคนี้จึงมีน้อยมาก คือ มีแต่คำประพันธ์หรือยกทรงที่เกี่ยวกับการเมืองบ้างเท่านั้น³³

ยกเว้นแต่ในกลุ่มชาวกัมพูชาที่อยู่ต่างประเทศ เช่น ฝรั่งเศส เป็นต้น ที่ได้เขียนวรรณกรรมชิ้นใหม่ ตั้งแต่ ค.ศ.1977 เป็นต้นมา วรรณกรรมเหล่านี้หลายเรื่องจะแสดงให้เห็นถึงสภาพความเดือดร้อนของชาวกัมพูชาภายใต้การปกครองอันเลวร้ายของเขมรแดง เช่น อิงเกียน แต่งนวนิยายเรื่อง ดอกบัวกัมพูชา (มุกาณุกกมพูชา) พิมพ์ที่ปารีส เมื่อ ค.ศ. 1977, รัสส์ วิริเย็ย แต่งนวนิยายเรื่องฟ้าหลังฝน (ไกรยเพลฝุเลียง) พิมพ์ที่ปารีส เมื่อ ค.ศ. 1979 เป็นต้น³⁴

³³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 347

4. พรรณกรรมเขมรสมัยสาธารณรัฐ สังคมนิยมกัมพูชา (ค.ศ.1979-1991)

ประเทศกัมพูชาภายหลังปี ค.ศ.1979 (พ.ศ. 2522) ซึ่งเวียดนามยกทัพเข้ามาผลักดันกองกำลังเขมรแดงออกจากกัมพูชาได้และตั้งรัฐบาลกัมพูชา โดยมีรัฐบาลเวียดนามหนุนหลังอยู่นั้น รัฐบาลใหม่ได้ปกครองประเทศกัมพูชาตามระบอบสังคมนิยมแบบมาร์ก-เลนิน ภายใต้รัฐบาลเวียดนามที่ฮานอย จนถึงปี ค.ศ.1989

วรรณกรรมเขมรในช่วงนี้ได้รับการฟื้นฟูขึ้นอีกครั้งหนึ่งโดยถูกกำหนดให้อยู่ในแนวนโยบายของพรรคและรัฐ โดยเน้นถึงการผูกสามัคคีกับต่างชาติ โดยเฉพาะเวียดนาม การสร้างความรักชาติ การเน้นถึงการต่อสู้ปฏิวัติ ฯลฯ การปรับเปลี่ยนทางเศรษฐกิจ สังคมบ่อยครั้ง ทำให้นักประพันธ์เขมรพยายามพัฒนาไปตามผู้นำ นักประพันธ์เขมรในสมัยก่อนที่รอดชีวิตจากการสังหารของเขมรแดงและนักประพันธ์รุ่นใหม่ได้เกิดขึ้นและสร้างงานวรรณกรรมต่อมาตามนโยบายพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชา สำหรับนักเขียนเขมรคนสำคัญในสมัยนี้ เช่น

1. เขียว กาญจนาธิ (1951 -)

เกิดเมื่อวันที่ 13 กันยายน ค.ศ.1951 ที่อำเภอเกาะสุทิน (โซะติน) ในจังหวัดกำพงจาม ท่านสอบได้ระดับมัธยมศึกษาในปี ค.ศ.1969 ได้เข้าเรียนคณะนิติศาสตร์ แล้วได้สอบเข้าเรียนโรงเรียนชาติวิบุลย์แต่พอถึงเดือนเมษายน 1975 กัมพูชาเข้าสู่สมัยเขมรแดง เขมรแดงส่งให้ท่านไปอยู่ที่ตำบลหนึ่งในจังหวัดกำพงจาม (1975-1979) ต่อมาเมื่อกองทัพเวียดนามเข้ามาปลดแอกเขมรแดง ท่านจึงได้กลับมาที่พนมเปญในเดือนกุมภาพันธ์ 1979 ท่านมีหน้าที่เป็นเลขาธิการสมาคมนักข่าวกัมพูชาในเดือนตุลาคม ค.ศ.1979 ต่อมาได้รับตำแหน่งเป็นรองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์กัมพูชา

ระหว่าง ค.ศ.1981- 1982 และเป็นบรรณาธิการตั้งแต่ ค.ศ.1982-1990 จึงได้เป็นผู้แทนจังหวัดกัญญาลในรัฐสภาชาติของสาธารณรัฐสังคมนิยมกัมพูชาจนถึงเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1993

จากนั้นท่านได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรพรรคประชาชนกัมพูชาของจังหวัดกัญญาล ได้เป็นรัฐมนตรีกระทรวงโฆษณาการและข่าวสารแล้วมาเป็นรัฐเลขาธิการ จากนั้นได้รับเลือกตั้งและมีตำแหน่งทางการเมืองในรัฐบาลกัมพูชาอีกหลายครั้ง ในระหว่างที่ท่านเป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์กัมพูชาได้เขียนบทวิจารณ์และบทความต่างๆ จำนวนมาก ในระหว่าง ค.ศ.1981-1990 และได้แปลหนังสือสำคัญ 2 เรื่องคือ “อัครมหาเสนา” แปลจากเรื่องไซกุน เขียนโดย Jame Clawell และเรื่อง “ไกลจากปลายฟ้า, 5 ปีกับพวกเขมรแดง” แปลจากหนังสือของ Laurence PICQ

2. คงค์ บุนเฌือน (1939 -)

เกิดเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม ค.ศ.1939 ที่หมู่บ้านจำการ์สำโรง (สวนสำโรง) ตำบลจำการ์สำโรง อำเภอพระตะบอง จังหวัดพระตะบอง อย่างไรก็ดี คงค์ บุนเฌือนอธิบายไว้ในชีวประวัติของท่านว่าตามความจริงท่านเกิดที่หมู่บ้านบึงพริง ตำบลทมอโคล อำเภอและจังหวัดพระตะบอง แต่เนื่องจากในเวลานั้นเกิดกบฏกษัตริย์บดินทรเดชาจึงมีที่เกิดตามที่ปรากฏนี้

เมื่อท่านอายุได้ 8 ปี จึงเริ่มเรียนหนังสือที่วัดโพธิ์वाल จังหวัดพระตะบอง ต่อมาได้เข้าเรียนที่โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัด แล้วสอบเข้าเรียนในวิทยาลัยพระมณีนวรงค์ จนสอบได้ประกาศนียบัตรมัธยมศึกษา ก็จำเป็นต้องเลิกเรียนเพราะยากจนในปี ค.ศ. 1957 ในสมัยที่คงค์ บุนเฌือนเป็นเด็ก ท่านชอบฟังบทเพลงที่ขับประกอบการบรรเลงจาเบียงดงแวง (กระจับปีเขมร) และชอบฟังพระสงฆ์เทศนา ชอบฟังเรื่องเก่าๆ จากการอ่านใบลาน

³⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 347

ดูอาจ อาโย ดูอินเรื่องเรียมเกิร์ต (รามเกียรติ์) ดูละคร บาสัก ฟังเพลงสมัยใหม่และดูภาพยนตร์ นอกจากนี้ ด้วยเหตุที่บิดาของท่านมีความรู้เป็นนักอ่านจึงน่าจะ มีอิทธิพลต่อท่านอยู่มาก

เมื่อบิดาของท่านเสียชีวิตในปี ค.ศ.1953 ท่าน จึงเริ่มเขียนกวีนิพนธ์และหัดแต่งบทเพลง ใน เวลาเดียวกันนั้นก็หัดแต่งนวนิยายโดยได้รับแรง บันดาลใจจากงานของ ปิว ไชเสียง (ปิว ไฉลาง) จนเมื่อเข้าเรียนวิทยาลัยมณฑลวงศได้ชั้นที่ 5 ท่าน ก็ได้แต่งงานกวีนิพนธ์ร้อยกรองและนวนิยายสั้นไว้ จำนวนหนึ่งโดยยังไม่ทันได้พิมพ์เผยแพร่

ในปี ค.ศ.1957 ท่านแข่งขันในงานอักษรศิลป์ ครั้งหนึ่งในจังหวัดพระตะบอง นวนิยายเรื่องนี้ได้ รับรางวัลที่ 1 คือเรื่อง “เสน่หาลู่ฮะสวน” ได้รับเงิน รางวัล 1,500 เรียล (สมัยนั้นถือว่ามากพอสมควร) เป็นเงินที่ท่านหาได้ครั้งแรกที่สุดในชีวิตนักเขียนและ ท่านก็ได้มอบให้มารดา แม้กระนั้นงานของท่านยังคง ไม่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ทั้งที่พระตะบองและที่ พนมเปญ บางคนยังดูถูกในฐานะที่ท่านยังเด็ก และไม่มีชื่อเสียง เวลานั้นจึงต้องเดินขายนวนิยาย ให้กับสำนักพิมพ์ในกรุงพนมเปญ โดยขออนุญาต สมเด็จพระสังฆราชชวณ ณาต พักอยู่ในวัดอุณณาโลม ท่านเล่าว่าช่วงนั้นเป็นเวลาที่ย่ำแย่ที่สุดช่วงหนึ่ง

ในที่สุดนวนิยายของท่านก็ได้รับตีพิมพ์ เผยแพร่โดยโรงพิมพ์ในจังหวัดกำปงจามในชื่อว่า “น้ำตาค้างนารี” หรือ “แม่น้ำมรณะ” และกลายเป็น หนังสือขายดี ตั้งแต่นั้นบรรดาสำนักพิมพ์ต่างๆ ก็พากันมาขอซื้อผลงานของท่านไปพิมพ์จำหน่าย ปี ค.ศ.1957 เมื่อสอบประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาได้ ท่านก็หยุดเรียนเพราะหมดที่พึ่งและปรารถนา เขียนหนังสือมากกว่าเรียน และเริ่มทำงานต่างๆ โดยเขียนนวนิยายเป็นงานอดิเรก ต่อมาได้เข้า ทำงานในบริษัทผลิตภาพยนตร์แต่ยังคงเขียน นวนิยายอยู่เสมอ

วันที่ 17 เมษายน 1975 เป็นวันที่เขมรแดงบุก เข้ากรุงพนมเปญได้ คองค บุนเคื่อนต้องเปลี่ยนชื่อ (เพราะหากรู้ว่าเป็นนักเขียนหรือพวกที่มีความรู้ โทษประการเดียวคือตาย) แม้กระนั้นต่อมาท่านถูกนำ ตัวไปสังหารพร้อมกับภรรยา แต่เพราะมีพวก คณะกรรมการในพนมเปญรู้จักท่านในฐานะนักเขียน ท่านและภรรยาจึงรอดตาย

เมื่อเวียดนามเข้ามาปลดปล่อยกัมพูชา ท่าน ได้รับตำแหน่งเป็นประธานฝ่ายโฆษณาการ วัฒนธรรม และข่าวสารจังหวัดกำปงธมหนึ่งปี ก็เปลี่ยนมาเป็น อนุประธานนายกสถานภาพยนตร์ ในกรุงพนมเปญ ตั้งแต่ปี ค.ศ.1981 ฯลฯ ท่านได้รับรางวัลซีไรต์ในปี ค.ศ.2000 ปัจจุบันรวมผลงานทั้งหมดที่คองค บุนเคื่อน เขียนทั้งนวนิยาย (ประโลมโลก) และกวีนิพนธ์รวม ได้ประมาณ 150 เรื่อง

6. วรรณกรรมเขมรสมัยรัฐกัมพูชา (1991-1993)

สถานการณ์การสู้รบในกัมพูชา และการถูกคว่ำบาตร จากประชาคมระหว่างประเทศ ทำให้กัมพูชาอยู่ สภาวะลำบาก นำมาสู่ความพยายามในการเจรจา เพื่อยุติความรุนแรง ประกอบกับการที่สหภาพโซเวียต ปรบลดความช่วยเหลือทางการทหารต่อเวียดนาม และการถูกคว่ำบาตรจากประชาคมระหว่างประเทศ เวียดนามจึงเปลี่ยนแปลงท่าทีต่อกัมพูชา และ ประกาศว่าจะถอนทหารออกจากกัมพูชาภายใน พ.ศ. 2533 ต่อมาได้เลื่อนเป็นเดือนกันยายน พ.ศ. 2532

ต่อมาในปี พ.ศ.2532 สาธารณรัฐประชาชน กัมพูชา ได้เปลี่ยนชื่อเป็นรัฐกัมพูชา ตามมาด้วย การถอนทหารของเวียดนาม น.พ.ศ. 2534 มีการประชุม เจรจาระหว่างผู้นำกัมพูชาทั้ง 4 ฝ่าย เพื่อหาแนวทาง สันติภาพภายใต้การดูแลของ “องค์การบริหารกัมพูชา ชั่วคราวของสหประชาชาติ” หรือ UNTAC: The UN Transitional Authority in Cambodia ในระหว่างนั้น รัฐบาลได้แก้ไขรัฐธรรมนูญให้มีเสรีภาพในการแสดง

ความคิดเห็นในการเขียนมากขึ้น

7. วรรณกรรมเขมรสมัยนวราชานิยม (1993- ปัจจุบัน)

จากนั้นจึงมีการจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไป ระหว่างวันที่ 23-28 พฤษภาคม พ.ศ.2536 ผลการเลือกตั้งปรากฏว่าพรรคพุนชินเปคชนะการเลือกตั้ง ทำให้เกิดมีการตั้งรัฐบาลผสม วันที่ 24 กันยายน 2536 สมเด็จพระนโรดมสีหนุลงนามรับรองร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่เปลี่ยนชื่อประเทศกัมพูชาเป็น “ราชอาณาจักรกัมพูชา” และมีกรรือพันระบอบกษัตริย์ขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง โดยมีการปราบังคมทูลเชิญสมเด็จพระนโรดมสีหนุให้เสด็จกลับมาขึ้นครองราชย์อีกครั้งหนึ่ง

ถือว่าสมัยนี้เป็นสมัยที่มีการฟื้นฟูและสร้างสรรค์วรรณกรรมเขมรขึ้นมาใหม่เป็นจำนวนมาก ดังจะเห็นได้จากมีความพยายามในการนำวรรณกรรมในยุคสังคมนิยม สหประชากรมารัฐกัมพูชามาจัดพิมพ์ใหม่ เช่นเดียวกับพุทธศาสนบัณฑิตยที่ได้รื้อฟื้นขึ้นมาใหม่และได้จัดพิมพ์หนังสือวรรณคดีและวรรณกรรมโดยได้รับการสนับสนุนจากญี่ปุ่น รวมทั้งมีการจัดพิมพ์วารสารกัมพูชาขึ้นอีกครั้งหนึ่ง

วรรณกรรมในช่วงแรกของยุคนี้ก้าวไปอย่างช้าๆ เนื่องจากนักเขียนส่วนใหญ่ผ่านการปกครองในระบบสังคมนิยม ทำให้นักเขียนเคยเขียนแต่งงานที่ อยู่ภายใต้กรอบนโยบายของรัฐบาล

อย่างไรก็ตามในปี ค.ศ.1995 สมเด็จพระนโรดมสีหนุได้เอาพระทัยใส่ต่อการประพันธ์โดยช่วยอุปถัมภ์ “สมาคมนักนิพนธ์เขมร” โดยการตั้งรางวัล “พระสีหนุราช” ครั้งที่ 1 ขึ้น เมื่อ ค.ศ.1996 มีนักประพันธ์ที่ได้รับรางวัลเช่น นางเมา ซ้อมณาง ได้รับรางวัลที่ 1 ประเภทนวนิยายจากเรื่อง “**คลื่นซัดทราย**” (รอกโบกซุสาจ) ส่วนสุโข สุธัน ได้รับรางวัลที่ 1 จากบทกวีเรื่อง “**เวลาพอไม่อยู่**” (เพลพุกมินเนา) นอกจากนี้ยังมีรางวัลสำหรับ

นักประพันธ์อื่นๆ เช่น รางวัลสันติภาพ ที่มีขึ้นในปี ค.ศ.1995 โดยสมาคมนักนิพนธ์เขมรในต่างประเทศ รวมทั้งรางวัล “นุหาจ” เป็นต้น ทำให้วรรณกรรมเขมรปัจจุบันได้รับการส่งเสริมและมีงานวรรณกรรมในยุคนี้จำนวนมากสืบมาจนถึงปัจจุบัน นักเขียนเขมรคนสำคัญในยุคนี้ เช่น

1. ยูโบ (1942 -)

เกิดเมื่อวันที่ 6 เมษายน ค.ศ.1972 ที่ตำบลภูองโก อำเภอภูองโก จังหวัดกัณฎาล บิดาชื่อ ยูมารดาชื่อฉายววจ ภรรยาชื่อ เตียมลิวน์ มีบุตรสาว 2 คน ท่านได้เข้าเป็นสมาชิกนักนิพนธ์เขมรในวันที่ 13 มิถุนายน ค.ศ.1963 ในปี ค.ศ.1962 - 1963 ได้เป็นอาจารย์วรรณคดีเขมร ในปี ค.ศ.1964 ได้เป็นนักเขียนหนังสือพิมพ์มาตุภูมิ ปี ค.ศ.1967 เป็นนักเขียนหนังสือพิมพ์สุภมิตร

ในปี ค.ศ.1969 เป็นผู้จัดการหนังสือพิมพ์ราชฎารนิยม ระหว่าง ค.ศ.1970-1975 เป็นนักหนังสือพิมพ์และแตงนวนิยาย ระหว่าง ค.ศ.1975-1978 ในระบอบเขมรแดง ท่านได้อาศัยอยู่ในจังหวัดพระตะบอง ระหว่าง ค.ศ.1979 -1990 เป็นข้าราชการกระทรวงวัฒนธรรม ในปี ค.ศ.1993 ได้เป็นผู้จัดการหนังสือพิมพ์ยุติธรรม และได้ทำงานให้ UNTAC

วันที่ 12 เมษายน ท่านได้ตั้งสมาคมนักนิพนธ์เขมรขึ้นมาใหม่โดยมีท่านเป็นประธาน ระหว่าง ค.ศ.1993-1995 ท่านเป็นอาจารย์สอนนิพนธ์เขมรในพุทธวิทยาลัยพระสุรามฤต ผลงานของท่านมีเป็นจำนวนมาก เช่น บทกวี “**มรรคาสุข**” เมื่อ ค.ศ.1962 นวนิยายเรื่อง เทพธิดาเกาะเจนละ เมื่อ ค.ศ.1973 นอกจากนี้ยังแปลงานเขียนของนักเขียนเวียดนาม เป็นภาษาเขมรด้วย แปลงานของ เหงเวียนมัญตวิน เรื่อง “คนยืนยามที่ทางแยก” เมื่อ ค.ศ.1986 เป็นต้น

2. นางบัล วัฒนาริรักษ์ (1954 -)

เกิดวันที่ 23 พฤศจิกายน ค.ศ.1954 อยู่หมู่บ้าน

โรเลียเปอีย อำเภอโรเลียเปอีย จังหวัดกำแพงฉาง เป็นลูกสาวคนโตมีน้องชาย 4 คนและน้องสาวอีก 4 คน ในปี ค.ศ.1960 เรียนที่โรงเรียนประถมศึกษา ในกำแพงฉาง จนถึง ค.ศ.1966 จึงได้เข้าเรียนวิทยาลัย และได้ประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนต้นในปี ค.ศ.1971 ในปีค.ศ.1973 จึงสอบได้ประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาภาคที่ 1 และปีต่อมาได้ประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาภาคที่ 2

ตั้งแต่ ค.ศ.1980 ได้เข้าทำงานในตำบลจอมกักร์มอนในฐานะเป็นกรรมาธิการของสำนักงานวัฒนธรรมตำบล และเป็นสมาชิกผู้ก่อตั้งสมาคม นักนิพนธ์เชมรในกรุงพนมเปญปัจจุบันผลงานของนางปัล วัฒนารักษ์มีและหลายประเภท โดยเขียน สืบเนื่องมาตั้งแต่สมัยสาธารณรัฐสังคมนิยม กัมพูชามาจนถึงยุคนวราชานิยมในปัจจุบัน ผลงานมีทั้งนวนิยาย ละครวิทย์ เรื่องที่เขียนขึ้นยุคแรกเขียนเป็นลายมือ ซึ่งต่อมาส่วนหนึ่งได้นำมาพิมพ์ใหม่

ผลงานสำคัญของนางปัล วัฒนารักษ์ เช่น ปลายฟ้าใหม่ในความหวัง (ซึ่งเมฆผู้มีในกฎีสร์ชิม) เมื่อ ค.ศ.1988 เรื่องลี้มไม่ได้ (บุเกุลจมินบาน) พิมพ์โดยสมาคมนักนิพนธ์เชมร เมื่อ ค.ศ.1996 เรื่องถ้าดอกไม้มีน้ำ (เป็ฝูกามานทิก) เมื่อ ค.ศ.2000 เป็นต้น

นางเมมา ซ้อมณาง (1959 -)

เกิดเมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1959 ที่กำแพงฉาง บิดาชื่อเมมา โสม เป็นอดีตอาจารย์ที่ตายในสมัยเชมรแดง มารดาชื่อเปานีสี่แย่น นางเมมา ซ้อมณาง เรียนถึงชั้นที่ 1 ก่อนปี ค.ศ.1975 และเริ่มเขียนหนังสือตั้งแต่ ค.ศ.1983 จนถึงปัจจุบัน เมมา ซ้อมณาง ได้รับรางวัลที่ 1 ของรางวัลพระสีหนุราช ประเภทนวนิยายจากเรื่อง “คลื่นซัดทราย” (รลอกโบกซุสัจ) เมื่อ 22 มกราคม ค.ศ.1996 และได้แต่งนวนิยายประมาณ 40 เรื่อง โดยเฉพาะนวนิยายเอาไปถอดเป็นวิทย์ ผลงานสำคัญของนางเมมา ซ้อมณาง คือ

“คลื่นซัดทราย” (รลอกโบกซุสัจ) ที่ได้รับรางวัลพระสีหนุราช เมื่อ ค.ศ.1996

บทสรุป

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าวรรณกรรมสมัยใหม่ของกัมพูชาเริ่มมีการกำเนิดตั้งแต่สมัยอาณาจักรขอมฝรั่งเศส ที่เกิดมีงานเขียนแบบใหม่ที่ได้รับอิทธิพลจากตะวันตกเข้ามา เช่น การเขียนเรื่องประโลมโลก (นวนิยาย) เป็นต้น นวนิยายเรื่องแรกๆ ของกัมพูชาได้แก่ เรื่องโสผาด ของริม คีน เรื่องกุหลาบไพลิน ของญุก แถม และเรื่องผกาสรโพน ของนูหาจ เป็นต้น

หลังจากนั้นวรรณกรรมสมัยใหม่ของกัมพูชาได้รุ่งเรืองขึ้นโดยเฉพาะในสมัยที่ได้รับเอกราชจากฝรั่งเศส ซึ่งเรียกกันว่าสมัยสังคมนิยม เป็นยุคที่มีการเขียนวรรณกรรมเกิดขึ้นมากทั้งที่เป็นนวนิยายและบทกวี สืบเนื่องต่อมาจนถึงสมัยสาธารณรัฐเชมร

อย่างไรก็ตามวรรณกรรมสมัยใหม่ของกัมพูชาเข้าสู่ยุคเสื่อมเมื่อเชมรแดงได้เข้าปกครองกัมพูชาภายใต้ระบอบ “กัมพูชาประชาธิปไตย” ในยุคนี้มีการทำลายงานวรรณกรรม นักเขียนคนสำคัญของกัมพูชาหลายท่านได้เสียชีวิตไปในสมัยเชมรแดง ทำให้งานวรรณกรรมที่เขียนขึ้นในยุคนี้มีน้อยมากและเกิดการเขียนงานวรรณกรรมเชมรในต่างแดนโดยชาวกัมพูชาที่อาศัยอยู่ต่างประเทศ

ต่อมาเมื่อกองทัพเวียดนามเข้ามาปลดแอกเชมรแดงและจัดตั้งรัฐบาลสาธารณรัฐสังคมนิยมกัมพูชาแล้ว จึงมีความพยายามในการฟื้นฟูวรรณกรรมเชมรขึ้นใหม่ แต่วรรณกรรมที่เกิดขึ้นในยุคนี้ถูกข้อจำกัดของการปกครองและนโยบายของรัฐบาลที่ต้องเขียนภายใต้กรอบของแนวคิดสังคมนิยมคอมมิวนิสต์เท่านั้น จนกระทั่งหลังการเลือกตั้งและเข้าสู่ยุคนวราชานิยม วรรณกรรมเชมรสมัยใหม่จึงฟื้นตัวและมีการสร้างสรรค์งานใหม่ๆ ขึ้นอีกเป็น

จำนวนมาก รวมทั้งมีการประกวดวรรณกรรมเพื่อกระตุ้นให้เกิดการสร้างงานใหม่ๆ อีกด้วย

นักวรรณกรรมเขมรสรุปลักษณะเด่นของงานวรรณกรรมเขมรปัจจุบันไว้ว่า เป็นวรรณกรรมที่สะท้อนสภาพความเป็นจริงในสังคมมาแสดงอย่างเห็นชัด เช่น การแสดงถึงสภาพสังคมจากระบบ

การเมืองการปกครอง ประเพณี ขนบธรรมเนียมที่สำคัญๆ ในสังคมเขมร การที่เขียนถึงตัวละครที่มีชื่อ มีความคิดหรือโลกทัศน์แบบเขมร การเขียนถึงธรรมชาติที่ปรากฏบนแผ่นดินเขมร หรือแสดงภูมิศาสตร์ภูมิประเทศของประเทศกัมพูชา

เอกสารอ้างอิง

สิง หุกซี้. **ทิวรัฐภาพ ทู เทา ไนอกุสรสาสตรเขมร**. ภูเก็ต: บณณาคารองคร, 2003.

สิง หุกซี้. **บณฎฎาตามาส**. ภูเก็ต: บณณาคารองคร, 2007.

สิง หุกซี้. **มาลืบทอกุสรลืลืบ์เขมรสดวตลืลื 20**. ภูเก็ต: บณณาคารองคร, 2002.

สิง หุกซี้. **มาลืบทอกุสรลืลืบ์เขมรสดวตลืลื 20**. ภูเก็ต: บณณาคารองคร, 2007.

เดวิด แซนด์เลอร์. **ประวัติศาสตร์กัมพูชา**. แปลโดยพรธนาม เเงารธรรมสาร สดไล้ ชันติวรพงศ์ วงเดื้อน นาราศัจจ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2540.

บรมราชว้าง, กุรสวงพระ. **อพิพระราชปรไพณืพระมหากุสตร นิง สมญเอจพระสงฆราช**. ภูเก็ต: กุรสวงพระบรมราชว้าง, 2000.

ปรวตลืลืสงเขปพุทธสาสนบณฎฎิตย. ภูเก็ต: โรงพุมพ X7 Design Group, 2005.

ลื ฐามเตง. **อกุสรสาสตรเขมร**. ภูเก็ต: เสง- งวน-หวต, 2503.

โสม สุมนี และ หุย เงรตนา. **อกุสรลืลืบ์เขมร พื จุน่า 1998-2000**. ภูเก็ต: สากลวิยาลัยภูมิณฑุณื, 2000.

Jacob, Judith M. *The Traditional Literature of Cambodia*. New York: Oxford University Press, 1996.

PAVIE, Auguste. *Mission Pavie Indo-Chine 1879-1895, Etudes Diverses 1 Recherches sur la Litterature du Cambodge, du Laos et du Siam*. Paris: Ernest Leroux, 1898.

